

12

2010
ročník 62
40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

OBSAH

- 423** Akvizice e-knih a jejich zpřístupnění pro čtenáře prostřednictvím čteček > Monika Myslivečková
- 425** Dopady ekonomické krize na rozpočty veřejných knihoven v roce 2009 a 2010 > Vít Richter, Ladislava Zemánková
- 429** REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI – Dnes se představuje Jihočeský kraj – 2. S lidmi pro lidi > Milena Kodýmová
Setkávání knihovníků Strakonicka > Irena Plošková
Využití grantů v regionu Jindřichův Hradec > Jana Hladíková
Na kolech po knihovnách regionu již potřetí > Hana Mrázová
- 435** PO KOM SE JMENUJE? Štolbova městská knihovna Nechanice > Hana Kramářová
- 437** Univerzita volného času aneb Celoživotní vzdělávání v Krajské knihovně Vysočiny v Havlíčkově Brodě > Marcela Valecká
- 439** JAK NA TO: Zákoník je také kniha Využívání mobilních telefonů přidělených zaměstnancům > Kateřina Slušná
- 440** Public relations v českých knihovnách 2010 – výsledky průzkumu > Petra Šicová
- 444** ZE ZAHRANIČÍ Na návštěvě v moskevské knihovně > Aleš Brožek
- 446** Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů 2010 > Darina Králová
- 449** Přehled obhájených diplomových prací na ÚISK FF UK v květnu 2010 > Petra Myšková, Věra Pilecká
- 450** Týden knihoven 2010 se spisovateli > Roman Giebisch
- 452** Z KNIHOVEN
- 456** ZUZANA HELINSKY ODPOVÍDÁ (NEJEN) ZE ŠVÉDSKA
- 457** ZE SVĚTA
- 458** NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR
- ____ PŘEDSTAVUJEME SVÉ LOGO
Městská knihovna Vrbno pod Pradědem
- ____ REJSTŘÍK I.–VI.

Středočeský kraj

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně,
příspěvková organizace Středočeského kraje,
ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485 ISSN 0011-2321

Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková

Redaktorka: Olga Vašková

Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Redakce a inzerce: Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 941 159

e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz

Redakční rada:

PhDr. Jiřina Kádnerová (předsedkyně),

Mgr. Gabriela Jarkulišová, PhDr. Ladislav Kurka,

Ing. Jiří Mika, Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter,

PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: T. A. Print, s. r. o., Opatovická 18, 110 00 Praha 1

Distribuce:

Objednávky na předplatné přijímá

redakce časopisu ČTENÁŘ: měsíčník pro knihovny

Klementinum 190, 110 00 Praha 1, tel.: 224 941 159

e-mail: ctenar@svkkl.cz, redakcectenare@centrum.cz,

http://ctenar.svkkl.cz

Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a.s. – drobný prodej;

MONITOR CZ, s.r.o.; SUWECO CZ s.r.o.;

B. Welemínová – PERIODIKA.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní

přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994

Podávání novinových zásilek bylo povoleno

Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí nad Labem,

dne 21. 1. 1998, j.zn. P-327/98

Předplatné pro Slovensko: L. K. PERMANENT spol. s r.o.,

Hattalova č. 12, 831 03 Bratislava, tel.: +421 244 453 711

e-mail: lkperm@lkpermanent.sk

Cena jednoho čísla 1,992 EUR, roční předplatné 22,572 EUR

(dvojčíslu 2,656 EUR); cena jednoho čísla 40 Kč,

roční předplatné 460 Kč (dvojčíslu 60 Kč)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR

Knihovna 21. století

Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované

materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 6. 12. 2010

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- > Acquiring e-books and providing access to them via e-book readers
Monika Myslivečková |423
- > The impact of the economic crisis on public library budgets in 2009 and 2010 *Vít Richter, Ladislava Zemánková* |425
- > REGIONAL FUNCTIONS IN PRACTICE: Introducing the South Bohemian Region today – 2 |429
- > NAMED AFTER WHOM? Štolba Municipal Library in Nechanice
Hana Kramářová |435
- > Free Time University or Lifelong Education at the Vysočina Regional Library in Havlíčkův Brod *Marcela Valecká* |437
- > HOW TO: Statutes are books too – Making use of mobile phones assigned to employees *Kateřina Slušná* |439
- > Public relations in Czech libraries 2010 – research results
Petra Šicová |440
- > FROM ABROAD: Visiting Moscow Library *Aleš Brožek* |444
- > Colloquium of Czech, Moravian and Slovak bibliographers 2010
Darina Králová |446
- > Summary of theses defended at the Charles University Faculty of Philosophy and Arts Institute of Information Studies and Librarianship in May 2010 *Petra Myšková, Věra Pilecká* |449
- > From the libraries |452
- > Regular features
- > PRESENTING OUR LOGO: Vrbno pod Pradědem Municipal Library
Hana Janků
- > INDEX OF NAMES 2010

AUS DEM INHALT

- > E-Bücherneuerwerbung und ihr Zugang zur Leserschaft durch Lesegeräte *Monika Myslivečková* |423
- > Auswirkung der ökonomischen Krise auf die Etats der öffentlichen Bibliotheken in den Jahren 2009 und 2010
Vít Richter, Ladislava Zemánková |425
- > REGIONALE FUNKTION IM PRAXIS: Heute stellt sich die Südböhmische Region vor – 2 |429
- > NACH WEM WIRD SIE GENANNT? Štolbas Stadtbibliothek Nechanice *Hana Kramářová* |435
- > Freizeituniversität respektive Lebenslanges Lernen in der Kreisbibliothek in Havlíčkův Brod *Marcela Valecká* |437
- > WIE DARAUF: Gesetzbuch ist auch ein Buch – Anwendung der Handys, die den Arbeitern vergeben wurden *Kateřina Slušná* |439
- > Public Relations in tschechischen Bibliotheken 2010 – Untersuchungsergebnisse *Petra Šicová* |440
- > AUS DEM AUSLAND: Zu Besuch in der Moskauer Bibliothek *Aleš Brožek* |444
- > Kolloquium der tschechischen, mährischen und slowakischen Bibliografen 2010 *Darina Králová* |446
- > Übersicht der verteidigten Arbeiten im Institut der Informationsstudien von Philosophischer Fakultät der Karlsuniversität in May 2010
Petra Myšková, Věra Pilecká |449
- > Aus den Bibliotheken |452
- > Ständige Spalten
- > WIR STELLEN UNSER LOGO VOR:
Stadtbibliothek/Würbenthal/Vrbno pod Pradědem *Hana Janků*
- > NAMENSVERZEICHNIS 2010

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, čas je jedna ze základních fyzikálních veličin vyjadřující délku trvání děje nebo okamžik v časové škále. I když se dá exaktně měřit, v lidském vnímání nabývá mnoha podob. V mládí se nám někdy zdá, že se naschvál vleče, později můžeme získat dojem, že pádí jako o závod. A co je znepokojující, nedá se zastavit!

K těmto úvahám mě přivádí listování stránkami posledního letošního Čtenáře, přípravného k předání do tisku. Totiž rychlost, jakou jsme se v redakci „pracovali“ od lednového k tomuto poslednímu číslu, nás zaskočila. Vždyť to bylo nedávno, co jsme...

Ano, 62. ročník bude 12. číslem, které se k vám právě dostává, uzavřen. To, co se na stránkách všech letošních vydání objevilo, kteří autoři se na jejich obsahu podíleli, připomíná *Jmenný rejstřík*. Je pravděpodobné, že se v přehledu mnozí z vás, našich čtenářů, objevíte. A my budeme rádi, když svými příspěvky, náměty, ale i kritickými připomínkami pomůžete utvářet i příští ročník Čtenáře.

Ráda bych alespoň krátce upozornila na tři materiály v tomto čísle. Elektronické knihy se čile hlásí o slovo a nacházejí si místo i v našich knihovnách. Určitým zmapováním současné situace je příspěvek zaměřený na problematiku akvizice e-knih a jejich zpřístupnění čtenářům prostřednictvím čteček – téma velmi aktuální, jemuž se budeme ve Čtenáři určitě věnovat.

Důležité informace obsahuje i článek, který se věnuje dopadům ekonomické krize na rozpočty veřejných knihoven v loňském i letošním roce. Jeho autoři v něm zpracovali údaje, které získali z více než 280 knihoven. I když se vcelku nejedná o moc optimistické čtení, z textu vyplývá, že se krize neměla projevit ve všech knihovnách stejně tvrdě. Doufáme, že tomu tak opravdu bylo. Za vaši pozornost stojí rovněž druhá část seriálu o regionálních funkcích v Jihočeském kraji, na níž v hned v prvním čísle 63. ročníku naváže Jihomoravský kraj.

Doufáme, že si i v tomto předvánočním čase najdete chvíli na čtení Čtenáře, a těšíme se na setkávání nad jeho stránkami i v příštím roce.

Olga Kašparová

✉ Ústav pro informace ve vzdělávání – Národní pedagogická knihovna Komenského vyhlásila 3. ročník projektu **Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka**, který podporuje MŠMT ČR v rámci rezortního projektu Podpora čtenářské gramotnosti. Do projektu přihlašuje letošní prvňáčky škola, školní knihovna nebo veřejná knihovna ve spolupráci se školou. Na webových stránkách www.npkk.cz je vystavena přihláška, kterou je třeba vyplnit do **31. 1. 2011**, a další informace o projektu. Děti se mohou těšit na knížku *Zmizelá škola* autorky Daniely Krolupperové s ilustracemi Evy Sýkorové Pekárkové.

✉ BMI sdružení vyhlásilo již 7. ročník literární soutěže **Internet a můj handicap**, tentokrát na téma *Co znamenají internet a telefon pro lidi se zdravotním postižením, jak ovlivňují jejich život?* Pravidla soutěže a další informace jsou uveřejněny na stránkách <http://www.helpnet.cz/aktualne/41057-3>. Text opatřený poštovní a elektronickou adresou je nutné zaslat nejpozději **20. 2. 2011** na e-mail info@helpnet.cz.

NEUŠLO NÁM

► Dne 1. září 2010 byl v turistickém informačním centru Masarykovy veřejné knihovny Vsetín slavnostně otevřen **Family Point**. Tento dětský kout je určen rodičům s malými dětmi, kteří potřebují svou ratolest v příjemném a důstojném prostředí přebalit, nakrmit, nebo si jen tak odpočinout. Family Point je zázemím také pro větší děti, když rodiče žádají v informačním centru o informace, potřebují koupit vstupenky, použít internet či nahlédnout do denního tisku. Family Point obsahuje přebalovací pult, kojící křeslo, dětský stolek, židličky a pomůcky pro malování. Jsou zde k dispozici tištěné materiály pro rodiny v oblasti sociální a psychologické, aktivní pro volný čas, nabídky mateřských center aj.

(Autor: Petra Kašparová)

► Městská knihovna v Praze otevřela 22. 11. 2010 **Dům čtení** – zrekonstruovanou pobočku v Ruské ulici (Praha 10). O den později poprvé přivítala čtenáře zrekonstruovaná **pobočka Stodůlky** (v objektu KD Mlejn, Praha 13). V listopadu byla také spuštěna zcela proměněná webová stránka knihovny na adrese www.mlp.cz.

Akvizice e-knih a jejich zpřístupnění pro čtenáře prostřednictvím čteček

Počátkem letošního roku jsem se jako akvizitérka pokusila vypracovat analýzu stavu v oblasti nákupu a využití e-knih v univerzálních knihovnách v ČR. Výsledkem mé práce je mimo níže uvedené rešerše i stručný nástin oblastí, kde všude se může dnes knihovník-akvizitér s elektronickým dokumentem setkat.

Historie elektronických dokumentů není příliš dlouhá, o to víc tento fenomén začíná zasahovat do života knihovníků a především samotných uživatelů. Jednotná definice termínu elektronická kniha neexistuje. Digitální knihu můžeme chápat jako digitální ekvivalent knihy tištěné, resp. digitální soubor se specifickým obsahem. Další z „definic“ ji označuje jako soubor virtuálních stránek. Podle pravidel AACR2 se jedná o elektronický zdroj čili o soubor se zakódovanými informacemi pro zpracování v počítači. Někteří tímto pojmem označují přímo zařízení speciálně upravené pro čtení těchto souborů, tzv. e-reader – elektronickou čtečku.

Nahlédneme-li krátce do historie e-knih, zjistíme, že již v roce 1971 M. S. Hart spustil svoji digitální knihovnu, která vešla ve známost jako Projekt Gutenberg. Jistě nemohl odhadnout, jak nevídanou dimenzi otevírá ve světě informací. Zakladatel tohoto internetového projektu si kladl za cíl zpřístupnit zdarma tisíce titulů nechráněných autorským právem v digitální podobě. Dnes má tato databáze přes 33 000 volně dostupných děl.

V celosvětovém měřítku jsou nesporným lídrem nejenom v nabídce, ale především ve využití elektronických dokumentů Spojené státy americké. Kupříkladu internetové knihkupectví Amazon nabízí přes 448 000 titulů. Vyvinulo i své zařízení pracující v kompatibilním formátu – čtečku Amazon Kindle. Uživatel čtečky si může první kapitolu knihy stáhnout zdarma. Díla, kterým vypršela autorská práva, se dají stáhnout bezplatně. Stažené tituly je možné shromažďovat v on-line knihovně. Po zakoupení knihy (v USA cca 10 USD) nejste jejím vlastníkem, ale získáte licenci. Pracuje se pouze s chráněnými formáty. O úspěšnosti tohoto systému, tj. obchod vázaný na produkt, svědčí i to, že o Vánocích roku 2009 toto knihkupectví prodalo více knih elektronických než klasických. Amazon je subjektem, který se největší měrou postaral o rozšíření elektronických knih.

V České republice je situace pro akvizitéra poměrně složitá. Rozhodujícími faktory, které by měl akvizitér při strategii nákupu elektronických knih vzít v potaz, jsou profil fondu, požadavky uživatelů a bezpochyby finanční možnosti knihovny a rozsah a kvalita nabízených produktů, ať už je poskytnutí jednotlivé nakladatelské a obchodní subjekty či paměťové instituce samotné.

Výsledek mé rešerše v českých a moravských knihovnách přinesl zajímavou informaci. Největším problémem nákupu je bezesporu autorské právo, které brání masovému rozšíření elektronických textů v češtině. Ve většině zemí trvají majetková autorská práva po dobu života autora a 70 let po jeho smrti. Nejednotné autorské právo je bezesporu celosvětový problém. Komplikace přinášejí při hájení autorských práv i ilustrace, fotografie, ale i další autorská díla, která jsou součástí knih. Překladatelská práva se zdají být v současnosti největším problémem k vydání díla, jež má „klasická práva“ již prošlá – tzv. volné dílo.

Konkrétně jsem se tedy knihovniců ptala, zda-li jsou nakupovány elektronické publikace, které by byly zpřístupněny uživateli prostřednictvím čteček. Zjistila jsem, že v praxi používají čtečky pouze dvě instituce. Moravská zemská knihovna v Brně, kde si může registrovaný čtenář zapůjčit čtečku na jeden týden domů. Knihovna vlastní tři kusy elektronických čteček s technologií elektronického inkoustu E-ink. Zdroje, kde je možné e-knihy stáhnout, jsou zveřejněny na webových stránkách knihovny. Druhou institucí, která nabízí tyto služby, je Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Tato knihovna půjčuje čtečky registrovaným čtenářům domů s výpůjční lhůtou jeden měsíc. Při zápůjčce čtečky je nutno složit jistinu ve výši 1000 Kč a při vrácení čtečky je jistina vydána zpět. S každým uživatelem čtečky je uzavřena smlouva o výpůjčce, ve které jsou stanoveny veškeré podmínky. Čtečka je půjčována s knihami staženými na paměťovou kartu. V Městské knihovně v Praze se čtečky v době dotazování testovaly mezi zaměstnanci, v Krajské vědecké knihovně v Liberci o nich uvažovali. V jedné z nejmenovaných knihoven mi sdělili, že jsou rádi, že mají vůbec peníze na knihy tištěné, natož na elektronické. Obrázek si jistě každý udělá sám.

Pro ilustraci ještě uvedu nabídku českých knihkupectví, internetových portálů a knihoven nabízejících a prodávajících zájemcům elektronické knihy. Největším hráčem na trhu je portál *Palm-knihy.cz*, jehož cílem je distribuce textů pro přenosná zařízení. Má k dispozici více než 3400 volně dostupných titulů (nejstahovanější jsou *Tři muži ve člunu*). Od roku 2000 bylo staženo více než pět a půl milionu knih. Stahuje se především beletrie, sci-fi, technické texty, historická literatura. Dále se jedná o servery *knihy.root.cz* (odborná počítačová literatura), *neknihy.cz*, *texty.citanka.cz*, *pohadky.org*, *books.google.cz* (omezená nabídka), *xbook.cz* a *digiBooks.cz*. Česká verze projektu *Gutenberg.cz* nabízí 1850 elektronických knih od antických dramát po pohádky. Z nakladatelství prodává elektronické knihy například Libri, Dybbuk a Garamond. Nakladatelství Academia spuštění projektu prodeje elektronických knih plánuje. (*Nedávno byl také spuštěn portál e-reading.cz, zaměřený na prodej e-knih různých nakladatelů – pozn. red.*)

Pokud se jedná o paměťové instituce, tak nejzajímavější nabídkou se může pyšnit Městská knihovna v Praze. Přichází s velmi zajímavým a užitečným projektem digitalizace volně dostupných knih našich klasiků – K. Čapka, Boženy Němcové, K. H. Máchy. Dále zpřístupňuje české pohádky, pragensia a příběhy S. Holmese. Její elektronická knihovna je vybavena dokonalým informačním a vyhledávacím aparátem.

Dalšími zdroji elektronických knih jsou výstupy z projektů NK ČR v rámci Národní digitální knihovny Manuscriptorium, Kramerius a Webarchiv. Na digitalizaci vlastních fondů pracuje mnoho knihoven, ale nejedná se o „aktuální produkci“. Jde zde především o záchranu kulturního dědictví.

Neméně důležitým projektem je mezinárodní projekt E-Books on Demand – e-knihy na objednávku (*2006). Koncový uživatel tak může získat placenou digitalizovanou kopii monografie, kterou si objedná, aniž by vkročil do knihovny (*jde o knihy nechráněné autorským právem, tzn. knihy vydané v letech 1500 až 1900, resp. 1909 v ČR – pozn. red.*). Digitální dokument knihovna uloží do depozitáře doplněný o metadata. Knihovna může knihu pak buď volně zpřístupnit, případně znovu prodávat. Do projektu jsou zapojeny Národní technická knihovna v Praze, Knihovna AV ČR, MZK Brno a Vědecká knihovna v Olomouci.

Ve vyjmenovávání projektů, různých databází, ať komerčně či nekomerčně zaměřených, bychom mohli pokračovat i nadále. Úloha akvizitéra v této „revoluční“ době je opravdu nelehká. Každý akvizitér by měl mít přehled, co se v této oblasti děje, neboť v nejbližší době bude konfrontován jak se stále sofistikovanějšími technologiemi, tak i s překotně se rodícími zdroji e-knih. Můžeme jen doufat, že časem budou překonány nejenom legislativní problémy bránící šíření e-knih, ale i strach knihovniců poprat se s novými možnostmi, které dnešní „svět informací“ nabízí, aby čtenář mohl získat elektronickou knihu pro svou potřebu včas a se všemi jejími výhodami.

Článek byl ve formě příspěvku přednesen na 20. akvizičním semináři SDRUK, který se konal 17. 6. 2010 v Praze.

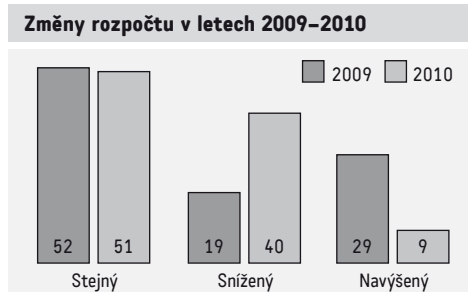
Dopady ekonomické krize na rozpočty veřejných knihoven v roce 2009 a 2010

Během února 2010 provedl Knihovnický institut Národní knihovny ČR na základě požadavku Ministerstva kultury ČR dotazníkové šetření o dopadech ekonomické krize na činnost knihoven. Hlavním cílem krátkého průzkumu bylo zjistit, zda zřizovatelé a provozovatelé snížili v roce 2009 rozpočty knihoven a v jaké výši se očekává snížení v roce 2010. Dále bylo zjišťováno, jaké negativní dopady bude mít snížení rozpočtu na služby knihoven.

Šetření proběhlo pomocí webového dotazníku. Celkem byly získány odpovědi z 287 knihoven. Zásadní pro celé šetření byly dvě úvodní otázky, které se týkaly celkových ročních rozpočtů v letech 2009 a 2010. Knihovny uváděly, zda byl rozpočet oproti předchozímu roku navýšen, zůstal beze změny, nebo zda byl snížen. Současné zaznamenávaly rozsah případných změn v rozpočtu v procentech.

Pokud hodnotíme rok 2009, můžeme konstatovat, že v rozpočtech knihoven docházelo k častým změnám, ale pokud porovnáme situaci s rokem 2008, ještě stále převažoval spíše kladný trend. Stálý rozpočet mělo v průměru 52 % dotázaných knihoven, 29 % respondentů dokonce uvádí rozpočet navýšený a 19 % rozpočet snížený. To odpovídalo celospolečenskému trendu zabránit prohlubování krize drastickým omezením veřejných výdajů. Při srovnávání jednotlivých kategorií knihoven dopadla nejpříznivěji kategorie městských knihoven s regionální funkcí. Plných 47 % odpovídajících knihoven mělo rozpočet navýšen, a to v průměru o 5,4 % oproti roku 2008. Avšak současně 23 % těchto knihoven vykazovalo snížení rozpočtu oproti roku 2008, a to také o 5,4 %. Nejstabilnější rozpočty lze vysledovat u kategorie obecních a krajských knihoven. Celková skutečnost ale nebyla bezvýhradně optimistická. Knihovny často poukazyvaly na nedostatečnost stálého rozpočtu, zvláště když tento stav trvá několik let. Inflační vývoj a vývoj cen velmi ztěžují hospodaření s takovým rozpočtem a v mnoha ohledech jej dělají napjatým z hlediska počtu pracovníků, otevírací doby, nákupu knihovních fondů atp. Tím se již v dřívějších letech dostalo mnoho knihoven na hranici, kdy další pouhé setrvání rozpočtu na stejné výši má omezující vliv na služby a na tvorbu knihovního fondu.

Hlavní pozornost šetření byla zaměřena na situaci roku 2010, kdy se očekávaly podstatně větší změny v negativním slova smyslu.

Rok 2010 je pro více než 40 % veřejných knihoven ve znamení finančních problémů, které se dotknou kvality poskytovaných služeb. Procento knihoven, jejichž rozpočet se krátil, dramaticky vzrostlo, a to z 19 % v roce 2009 na plných 40 % v roce 2010, tj. více než dvakrát. K mírnému poklesu došlo u těch knihoven, jejichž rozpočet na rok zůstal na stejné úrovni roku předešlého, a to z 52 % všech dotázaných na 51 %. V roce 2010 více než třikrát klesl podíl těch knihoven, jimž byl rozpočet zvýšen, tj. z 29 % v roce 2009 na pouhých 9 %.

Změny rozpočtu v jednotlivých kategoriích knihoven v roce 2010

Počet vykazujících knihoven (v %)

	navýšený	stejný	snížený
KK	10 %	20 %	70 %
MěK	8 %	48 %	44 %
MěK s RF	13 %	30 %	57 %
Obecní	5 %	78 %	16 %
Průměr	9 %	51 %	40 %

Důležitým údajem, který charakterizuje současnou situaci, je i rozsah snížení rozpočtů. Průměrná hodnota snížení rozpočtu se blíží deseti procentům (9,47), ale zaznamenáváme větší diference u knihoven různých velikostí. Největší procento knihoven se sníženým rozpočtem představovaly knihovny ve větších městech, ale průměrná hodnota snížení rozpočtu u těchto knihoven patří k těm nižším (4,7 %) a naopak. Lze z toho vyvodit, že v menších sídlech snižují rozpočty knihoven méně často, v případě snižování jsou však takové zásahy značně razantnější, a tudíž i s většími následky.

Snížení rozpočtu o ...	Průměr
KK	4,7 %
MěK	14,4 %
MěK s RF	6,4 %
Obecní	14,3 %
Průměrná hodnota snížení	10 %

Obecně lze konstatovat, že knihovny obsluhující větší populaci jsou finanční krizí ohrožovány častěji (tj. více knihoven) než knihovny v menších místech, ale vlastní snížení není tak značné. U rozpočtů knihoven menších měst, jsou-li kráceny, je pak snížení zpravidla výraznější, uváděno je i padesátiprocentní. Znamená to tedy svízelnější fungování a destruktivnější dopady na provoz. Podobně jsou na tom i knihovny obecní, kde se k snížení vlastních rozpočtů připojuje i snížený rozpočet na regionální funkce v daném kraji a regionu.

Následující otázky byly určeny pouze knihovnám se sníženým rozpočtem. Podle počtu vyplněných dotazníků je zřejmé, že některá omezení služeb připravovaly i knihovny, kterým zatím nebyl rozpočet snížen.

První dotaz směřoval na **omezování provozní doby knihovny pro veřejnost**. Zkracování provozní doby je vždy velmi negativním zásahem do kvality služeb knihoven, protože snižuje dostupnost VKIS pro občany. Získané odpovědi jsou ilustrací vysokého úsilí knihoven nesnižovat dostupnost služeb veřejnosti. **Omezovat provozní dobu plánovaly pouze čtyři dotázané knihovny, tj. 1,4 % ze všech zkoumaných (tj. 287 knihoven).** Ve všech sledovaných kategoriích je vždy pouze knihovna, která uvedla omezení provozní doby. Všechny knihovny

považují omezení otevírací doby za nejzávažnější zhoršení kvality knihovnických a informačních služeb pro své uživatele.

Rozsah provozní doby je vždy vázán na **personální zajištění provozu knihoven**. V této souvislosti byl také položen dotaz na omezování mzdových nákladů. Redukci mzdového fondu předpokládalo **33 knihoven, tj. 11,5 % ze všech dotazovaných. Celkový průměr snížení mzdového fondu dosahuje 17,6 % oproti roku 2009.** Nejméně by měly klesat mzdové fondy v krajských knihovnách (v průměru o 3,6 %) a v městských knihovnách s regionální funkcí (5,8 %). Všechny krajské knihovny pak uvedly omezení položky ostatních osobních nákladů určených na dohody o provedení práce a pracovní činnosti. Nejtěžší dopad zkrácených mzdových fondů pocítují obecní knihovny (snížení až o 25 %) a knihovny městské (průměrné snížení o 10,6 %). Tam totiž, při nízkém počtu pracovních úvazků, dochází ke snižování základního stavu pracovních úvazků, a tím i k omezování služeb – např. krácení provozní doby, snížení počtu některých vzdělávacích a kulturních akcí pro veřejnost apod. Ke snižování počtu pracovních úvazků nedochází v průběhu posledních let poprvé, současný stav byl mnohde právě na hranici, od které pak další snižování s sebou nutně nese i omezování služeb.

Klíčovou položkou pro činnost každé knihovny je **finanční částka věnovaná na nákup knih**. Celkem 91 knihoven, tj. 32 % předpokládalo v roce 2010 snížení rozpočtu na nákup knih. Průměrné snížení výdajů na nákup knihovních fondů představuje 23,5 % oproti úrovni roku 2009.

Zatímco u většiny kategorií knihoven se krácení rozpočtu na nákup knih pohybuje kolem 20 %, největší krácení vykazují knihovny obecní – o 31,4 % částky z roku 2009. Právě u této

kategorie knihoven není vlastní nákup knih samozřejmostí. Podle údajů celostátní statistiky bylo v roce 2008 celkem 2077 knihoven (tj. 37 % z celkového množství), které nevydaly na nákup žádné finanční prostředky. Tyto knihovny jsou výhradně závislé na dodávání výměnných souborů z programu podpory regionálních funkcí.

Omezování nákupu knih je velmi palčivý a dlouhodobý problém, který se s postupujícími lety dále prohlubuje a s dopadem finanční krize je ještě mnohem dramatičtější. Mnohé knihovny již v předešlých letech získávaly prostředky na nákup knihovního fondu i z jiných zdrojů, než je vlastní rozpočet. Většinou se jednalo o grantové programy regionálního významu, větší sponzorské dary apod. Vznikly reálně podložené obavy, že vzroste počet knihoven, které nebudou nakupovat knihy v roce 2010 vůbec, nebo jen v zanedbatelném množství a náhodně. Ceny knih se zvyšují průběžně. V knihovnách zůstává částka na nákup v lepším případě na úrovni předešlých let, avšak knih za ni pořídí stále méně. Z toho důvodu se knihovny snaží nalézt cenově nejvýhodnější způsob doplňování, např. sdružováním prostředků na nákup, internetový obchod apod. Často se zaměřují na levnější knihy, což častokrát znamená i méně kvalitní tituly či nedostačující tematickou skladbu nákupu.

Další dotaz průzkumu směřoval na **nákup periodik**. Celkem **67 knihoven, tj. 23 % ze všech respondentů očekávalo omezování výdajů na nákup periodik**. Průměrný rozsah snížení výdajů se ve všech kategoriích knihoven pohybuje kolem 20 % oproti roku 2009, tj. o jednu pětinu.

Nákupu periodik je ze strany knihoven věnována dlouhodobě zvýšená pozornost. Snižují se multiplicitní odběry, ruší se duplicita. Nákup pomocí ročního předplatného je zaměřen jen na tituly, o které je největší zájem uživatelů, jenž je často ověřován i anketami. Větší knihovny ruší papírové verze, je-li k dispozici verze elektronická jako finančně dostupnější varianta. Předplatné je někdy nahrazováno prostřednictvím remitendy.

U středně velkých knihoven dochází i k rušení odběru deníků. Obecní knihovny v několika případech uvádějí, že časopisy nenakupují

vůbec, a tento fakt je možné potvrdit i z výročních zpráv KK o RF.

	ANO	Ø snížení o ...
KK	4	21,0 %
MěK	31	19,2 %
MěK s RF	20	20,4 %
Obecní	12	19,2 %
Celkem	67	
Ø snížení		19,95 %

Snižování počtu nakupovaných periodik je jev několikaletý. Omezování částek na nákup je poměrně vysoké u všech kategorií zkoumaných knihoven. Největší snížení se projevuje u krajských knihoven a městských knihoven s RF. Jedná se o jev velmi negativní, neboť periodika patří tradičně k vysoce žádaným druhům dokumentů především pro aktuálnost obsahu.

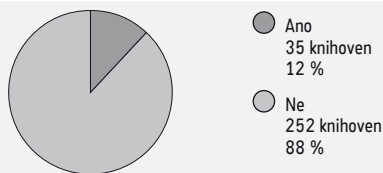
Důležitou složku knihovních fondů veřejných knihoven tvoří **speciální dokumenty, nejčastěji zvukové knihy, hudební CD, DVD** apod. Z celkového počtu dotázaných knihoven pouze 15, tj. 5 % potvrdilo krácení rozpočtu na nákup. Tento typ dokumentů ale není běžně doplňován zejména v menších knihovnách. Práce se speciálními dokumenty není v knihovnách příliš rozšířena a týká se ve větší míře větších knihoven (KK, MěK s RF). Lze předpokládat, že finanční krize značně zpomalí rozšiřování služeb o další nosiče informací a práci s handicapovanými skupinami osob. Nejvyšší krácení uvádí MěK s RF, a to o 35,7 % částky vydané v roce 2009.

Obdobná situace je i v oblasti **nákupu licencí na zpřístupnění elektronických informačních zdrojů**. Krácení plánovalo 21 knihoven, tj. 7 % ze všech dotazovaných. Průměrné snížení je větší než o polovinu – o 55,03 % výdajů na elektronické zdroje oproti roku 2009. Elektronické zdroje jsou zatím běžnou záležitostí spíše větších knihoven. Pozitivní je, že ani jedna krajská knihovna neplánovala snížení rozpočtu v této oblasti. O to smutnější je, že omezení se dotýká zejména městských a obecních knihoven. Rozsah snížení této položky rozpočtu se pohybuje v rozmezí od 48 do 90 %. Bohužel ekonomická krize zasáhla v okamžiku, kdy tyto nejnovější služby začaly být intenzivně žádanými uživateli a knihovny je začaly rozvíjet. V některých knihovnách je nákup

elektronických zdrojů v současné ekonomické situaci odmítnut jako nepatřičný náklad. Takový stav jen potvrzuje svízelnou a alarmující situaci, kdy chybí prostředky i na doplňování základních dokumentů – knih. Proto tento dotaz nechali respondenti velmi často bez jakékoliv odpovědi.

Důležitou složkou činnosti knihoven je **porádání různých typů kulturních a vzdělávacích akcí**. Celkem 35 knihoven, tj. 12 % ze všech účastníků průzkumu předpokládalo krácení této rozpočtové položky. Knihovny často podmiňují obvyklý rozsah, typ akce i jejich počet získáním financí z jiných zdrojů než od zřizovatele, např. z grantových projektů, od sponzorů, spoluorganizátorů. Větší knihovny uvedly, že neomezí výdaje na akce pro veřejnost, avšak budou redukovat výdaje na vzdělávání vlastních zaměstnanců.

Omezíte počet kulturních a vzdělávacích akcí knihovny? (287 knihoven)

Z odpovědí plyne, že knihovny tyto aktivity vnímají jako jeden z nezbytných a vysoce žádaných typů knihovnických služeb. Kromě toho vnímají kulturní a vzdělávací akce jako nezbytné pro propagaci, zviditelnění knihovny u široké veřejnosti.

Závěrečná část dotazníku byla zaměřena na **financování provozních výdajů (energie, služby, materiál apod.) a investic**. Dohromady 82 knihoven (tj. 28 % ze všech respondentů) uvedlo krácení provozních výdajů. Průměrné krácení představuje téměř 12 % původní částky této položky.

	ANO	Ø snížení o ...
KK	5	5,8 %
MěK	46	14,2 %
MěK s RF	24	13,0 %
Obecní	7	14,6 %
Celkem	82	
Ø snížení		11,90 %

V komentářích k dotazníku často knihovny upozorňují, že podstatné snížení této rozpočtové položky je velmi složité, protože v posledních letech docházelo k výraznému růstu cen energií, vody i návazných služeb. Knihovny plánovaly snížení nákladů na materiál a služby. Konkrétně uvádějí, a to především velké knihovny, zrušení služeb, např. ostrahy, služby IT, právníka, ale i úklid. V případě městských knihoven se objevuje konstatování, že úsporná opatření jsou nařízena všem organizacím města ve stejné procentuální výši, např. 20 %. Velmi často se u této kategorie knihoven objevuje zrušení nákupu nábytku a IT, jedna MěK s RF dokonce ve výši 1 000 000 Kč. Krátit se budou především náklady spojené s provozem, údržbou a opravami na pobočkách.

Investice v oblasti knihoven jsou méně časté, proto na tuto otázku reagoval jen omezený počet knihoven. Jen v deseti případech uvedly, že investice jsou kráceny, v jednom případě zcela zastaveny.

Z průzkumu vyplynulo, že obecní knihovny často spoléhají na to, že své finanční problémy vyřeší s pomocí regionálních funkcí, tj. podpůrného servisu, který zajišťují krajské knihovny ve spolupráci s dalšími většími knihovnami v regionu. Avšak i zde došlo ke krácení, které postihne i nákup knih a dalších dokumentů do výměnných fondů, možnosti vzdělávání, konzultací a instruktáží atd. Celkově se v rámci ČR snížily prostředky na regionální funkce o téměř 18 000 000 Kč (-13 %) oproti roku 2009.

Největší omezení podpory malých knihoven bylo uvedeno ve Středočeském kraji (-48 %), v hl. městě Praze (-34 %), Pardubickém kraji (-29 %) a Jihočeském kraji (-23 %). V Moravskoslezském, Libereckém a Ústeckém kraji zůstává financování na úrovni roku 2009. Naopak ve Zlínském kraji došlo k navýšení rozpočtu na regionální funkce o 989 000 Kč, tj. o 10 % oproti roku 2009.

VÍT RICHTER
 > Vit.Richter@nkp.cz
LADISLAVA ZEMÁNKOVÁ
 > Ladislava.Zemankova@nkp.cz

DNES SE PŘEDSTAVUJE JIHOČESKÝ KRAJ 2.

S lidmi pro lidi

Foto archiv knihovny

Jarošovská Pravdova knihovna už hodně pamatuje, včdyť 11. ledna příštího roku oslaví úctyhodné 125. narozeniny. Navzdory věku má však mladou duši, což mohou potvrdit nejen její návštěvníci, ale i krátká nahlédnutí do její činnosti.

Od roku 1967 (co mám tu čest s ní sdílet dobré i zlé) se změnila k nepoznání. Tehdy sídlila v bývalé třídě staré školy. Její návštěvníci museli zdolat strmé, po dlouhá léta dětskými nožkami nebezpečně ušlapané dřevěné schody. Také interiéru nebyl nijak lákavý. Do června namořená dřevěná podlaha, kolem stěn regály z neohoblovaných prken sbité hřebíky a v nich knihy obalené modrým papírem s vybledlými hřbety popsanými tuší, na stupínku psací stůl a v rohu místnosti věčně kouřící kamna, která začala hřát až ke konci výpůjční doby. To ale nemohlo odradit studentku a zakrátko i čerstvou absolventku knihovnické školy. Ta tajemná atmosféra a těžko vysvětlitelný pocit uspokojení při nahlížení do knih v době, kdy byla ještě pouhou čtenářkou, ji navzdory údivu jejich vrstevníků i pedagogických pracovníků přiměly k rozhodnutí spojit s knihovnictvím svůj další život. Stalo se a dodnes nelituje!

A jaká je dnešní realita? Bezbariérový přístup do budovy ve školním areálu, na „amatérské“ knihovnické poměry neobvykle rozlehlá a svým interiérem příjemně působící místnost bývalé školní družiny, jejíž dispozice umožňuje kromě klasické knihovnické činnosti vytvořit „klidovou zónu“ se třemi uživatelskými počítačovými stanicemi, ale i nabídnout prostor pro konání nejrůznějších „komunitních“ akcí. Pro představu uvádím třeba výstavy dokumentů, fotografií, obrazů vztahujících se k místu nebo okolnímu regionu, literární a vzdělávací akce pro všechny věkové kategorie občanů. Knihovna je každoročně místem, kde obec

vítá své nové občanky, působí také jako zázemí a „základna“ pro občanská sdružení a společenství, jako je třeba obnovená Jarošovská krojová družina, nově vzniklé občanské sdružení Srdce Jarošova usilující o vybudování účelného odpočinkového prostoru pro malé i velké nebo i spontánně při knihovně vzniklý Klub čilých seniorů – aktivních „dříve narozených“ lidí se smyslem pro humor i zájmem o dění v obci, z nichž většina je také pravidelnými čtenáři. Hodně prostoru pro svoji sebe-realizaci dostávají i děti z dramatického kroužku, který má klubovnu ve stejné budově, a knihovna se stává jejich jevištěm při společných akcích.

Knihovna prostě umožňuje prezentaci všem, kteří mají zájem dělat něco pro druhé a je tedy opravdu místem pro každého. Kromě již zmíněného svědčí o tom i čas, ve kterém ji veřejnost může využívat. Otevřeno je každý všední den od 17 do 19 hodin, v úterý již od 15 hodin. Její provoz je díky knihovnickému systému Clavius plně automatizovaný a knihovní fond je vystaven v on-line katalogu na internetu. Knihovna má svůj odkaz na webové stránce obce, kde se snaží informovat o veškerém aktuálním dění. V této prezentaci má ještě rezervy, ale připravovaná vlastní webová stránka by to měla napravit. Čtenáři mají možnost využívat elektronickou komunikaci s knihovnou, zatím však spíše dávají přednost osobnímu kontaktu. Zcela samozřejmě pro ně funguje i mezi-knihovní výpůjční služba, která je na venkovskou knihovnu hodně rozsáhlá. Jsou tak pro zájemce dostupné tituly nejen z blízkého Jindřichova Hradce, ale i ze vzdálenějších míst v celé republice, což při shánění odborné literatury s povděkem kvitují především studující čtenáři.

Knihovna se ve svých aktivitách také snaží být jakousi „pamětí obce“. Pravidelně totiž připomíná

významná výročí osobností či událostí, na které je minulost Jarošova hodně bohatá. Vždy to totiž byla velmi kulturní a pokroková a v rámci jindřichohradeckého regionu nepřehlédnutelná obec. Není proto divu, že v posledních letech je opravdu co si připomínat. Knihovna se rozhodla věnovat vždy jeden rok konkrétnímu výročí osobnosti, společenství lidí či události.

V tomto duchu jsme se širokou veřejností již absolvovali *Rok Pravdy* (osobnost kněze, vychovatele a hlavně spisovatele Františka Pravdy – zakladatele žánru venkovské povídky, po němž nese jarošovská knihovna od 1. března 2007 své jméno). Byl uznáván takovými literárními veličinami, jako byl např. K. V. Rais, Jaroslav Vrchlický či Jan Neruda. Tato tematika se setkala nejen u jarošovské veřejnosti, ale i v širokém okolí s nebývalým ohlasem a zájmem. Dostala i více než regionální rozměr, protože působení Františka Pravdy propojilo naši obec s životem západočeské obce Hrádek u Sušice, se kterou jsme díky němu navázali kontakt, jenž stále udržujeme a navzájem se při různých příležitostech navštěvujeme. Oboustranné kontakty vyvrcholily výše zmíněným přejmenováním jarošovské knihovny, takže jméno Františka Pravdy už nesou knihovny v obou obcích. Další výročí této osobnosti si pravidelně připomínáme již drobnějšími akcemi a díky tomu u veřejnosti o ní stále udržujeme povědomost.

Velmi vydařený byl i *Rok s Jarošovskou krojovou družinou*, který připomněl její slavnou prvo a druhorepublikovou minulost i tři výrazné osobnosti, které se o její existenci i následný věhlas zasloužily především. I tato akce překročila hranice obce, protože životní osudy zmíněných osobností byly provázány i s městy Jindřichův Hradec a Počátky. Vzpomínkové akce s výrazným příspěvkem obnově krojové družiny se pak konaly ve všech třech místech a zahrnovaly např. putovní výstavu dokumentů, vzpomínkové pořady o jednotlivých osobnostech nebo publikaci obsahující jejich medailony, vzpomínky pamětníků, historické fotografie, odborné pojednání o blatském kroji i informaci o tom, jak se má k světu obnovená družina. Velmi vydařená byla i vycházka po Jarošově se zastaveními u usedlostí, kde tradice vznikla a je stále udržována. Příjemné bylo i setkání s pamětníky, kteří si s dojetím pochvalovali tento počín a iniciativu knihovny. Loni jsme zase oslavovali výročí zdejší základní školy a vzpomínková vystoupení v knihov-

ně na jaře a v prosinci zarámovala i její vlastní akce připomínající toto výročí.

Letos jsme si pro změnu připomněli kulaté výročí Sokola. V knihovně byla čtvrt roku výstava vzácných dokumentů a fotografií ze samých začátků sokolského snažení, ale i připomínka současné sportovní reality v obci. Březnová vernisáž této výstavy se nesla ve velmi rozverném duchu a v kulturním programu inspirovaném sportováním nejrozdůlnějšího druhu se představila řada místních příznivců sportu, včetně dramatického kroužku a členek Klubu čilých seniorů s pódiovým vystoupením v historických kostýmech. Do programu byli vtaženi všichni návštěvníci akce a o smích opravdu nebyla nouze. K oblíbeným a dnes už tradičním pouťovým vycházkám patří již uskutečněná *Cesta za Pravdou* (do jeho rodiště v místní části Nekrasín), trochu tajemná a trochu poznávací vycházka proti proudu říčky Kameničky do místní části Lovětín, procházka s krojovou družinou obcí, vycházka po četnických stezkách do Sudet přes místní část Matějovec či vycházka ve stylu historických sokolských výletů do blízké místní části Kruplov. Těchto akcí se často zúčastňují lidé, kteří by se za jiných okolností možná ani nepotkali. A zažité události obnovují někdy už zapomenuté kontakty či jsou příležitostí navázat úplně nová přátelství.

Jasno máme už i o příštím roce. Ten bude velmi významný tím, že v něm knihovna oslaví své výše zmíněné úctyhodné narozeniny. Už dnes se rojí nápady, jak neotřele a zajímavě toto výročí připomenout, samozřejmě zase za účasti všech, které tematika osloví.

Pravdova knihovna přivítala ve svých prostorách už mnohé návštěvy. K těm nejmilejším jistě patřili knihovničtí senioři z celé republiky. V krátkém čase, který jsme měli k dispozici, jsme se snažili je pobavit i pochlubit se tím, co děláme. Navštívilo nás i knihovnické mládež z FF UK – Ústavu informačních studií a knihovnictví. Mnozí z účastníků letošního květnové exkurze měli možná poprvé v životě příležitost přesvědčit se, že i na venkově může být knihovna užitečná.

Mnohé z aktivit knihovny jsou inspirovány nebo přímo svázány s knihovnickým spolkem. Rekvalifikační kurs iniciovaný jihočeskou regionální organizací SKIP v roce 2001 a zapojení do grantových programů existujících zásluhou celorepublikového SKIP v několika následujících letech umožnilo posílení pracovního týmu, „informační revoluci“

v knihovně i její doširoka otevřené dveře veřejnosti. Knihovna však nejen „bere“, ale snaží se i „dávat“ tím, že aktivity SKIP podporuje, přináší vlastní nápady a spolupracuje s ostatními.

I když po svém, ale zapojujeme se do celostátních akcí *Noc s Andersenem* a *Týden knihoven*, hledali jsme *Knihu mého srdce*, ve vánočním čase jsme poskytli azyl *Potulné pohádkové zemi* nebo třeba „vlastnoustně“ přispíváme ke kampani *Celé Česko čte dětem* pravidelnými návštěvami základní školy s programem *Čtení po zvonění* či mateřské školy s pohádkou na sladké usínání po dobrém obědě. Je příjemné pozorovat, jak se zlepšuje schopnost dětí naslouchat a soustředit se na čtené slovo. Je příjemné i poznání, že pro malé posluchače přestává být knihovnice anonymní osobou a že se k ní spontánně hlásí i na veřejnosti. Pilní dětská čtenářská dostali navíc příležitost každoročně se setkávat se svými vrstevníky z Nové Včelnice a Kamenice nad Lipou. Tato setkání s nápaditým programem „zdobí“ svoji účastí i starostové všech těchto tří míst

a podtrhují tak jejich důležitost a význam pro malé účastníky. Výčet uvedených akcí a aktivit zdaleka není vyčerpávající a snad je i dostatečnou ukázkou toho, o co se Pravdova knihovna snaží – být tu pro lidi.

Co říci na závěr? Snad jen tolik, že název příspěvku možná může vzbuzovat asociaci volebního hesla. Vychází však z naší reality a neutuchající snahy vytvořit z knihovny místo setkávání opravdu pro všechny, místo, kde jsou si lidé navzájem užiteční a kde strávený čas není časem promarněným. Nelze na tomto místě opomenout ani podporu obce, bez níž by mnohé aktivity byly obtížně realizovatelné. Proto za velmi užitečné považuji skutečnost, že oba knihovníci jsou členy zastupitelstva a podílejí se i na chodu věcí veřejných. Dlouhodobá nepřehlédnutelná činnost knihovny pak přináší obci dobré jméno a povědomost o ní nejen v širokém okolí, ale i v mnohých místech naší republiky.

MILENA KODÝMOVÁ > m.kodymova@centrum.cz

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

Setkávání knihovníků Strakonicka

Na Strakonicku se profesionální knihovnice mimo jiné setkávají ve Šmidingerově knihovně na již tradičních Burzách. V minulých letech proběhlo pět ročníků **Burzy internetových zkušeností**, v roce 2010 poprvé **Burza zajímavostí využitelných v knihovnách**.

Tématem internetových burz byla například komunikace pomocí Skype a ICQ, hledání práce, úprava fotografií s ohledem na vystavení na webových stránkách knihovny, představení webových stránek Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích **Pro knihovny** včetně regionálních výročí a volně šířitelných programů pro knihovny apod. Knihovnice si připravovaly domácí úkoly týkající se vyhledávání informací na internetu a výsledky pak na burze prezentovaly.

V letošním roce zůstalo osvědčené vzájemné nabízení oblíbených webových stránek, z něhož byl opět doplněn materiál **Zajímavé www adresy** vystavený na webu Šmidingerovy knihovny. Dále byly probány nové formy propagace knihovny – Facebook (<http://www.facebook.com/pages/Strakonice-Czech>

Foto archiv D. Wimmerové

-Republic/Smidingerova-knihovna /153694741076), geocaching, připomenut byl web **Ptejte se knihovny** – archiv dotazů, on-line knihy Městské knihovny v Praze, možnosti použití RSS kanálů s využitím služby Google Reader a představen byl film nakladatelství Fragment *Jak se dělá kniha*.

Kromě porad a setkávání ve Šmidingerově knihovně se profesionální knihovnice rády zúčastňují zájezdů a exkurzí. Oblíbené jsou exkurze do knihoven regionu, kdy je možnost poznat místo a knihovny svých kolegů. Navštívily například Městskou knihovnu Volyně a její pobočku v Zechovicích, mlýn v Hoslovicích, Místní knihovnu Lnáře v rekonstruované tvrzi i Inářský zámek, Místní lidovou

knihovnu Střelské Hoštice a Muzeum řeky Otavy a voroplavy.

Nejen pro profesionální, ale i pro dobrovolné knihovnice se tradičními staly zájezdy na veletrh Svět knihy do Prahy. Kromě možnosti seznámit se s novinkami mohou se slevou obohatit fondy svých knihoven a díky využití zájezdového autobusu i poměrně pohodlně dopravit nakoupené tituly do Krajské knihovny v Karlových Varech.

Všichni byli nadšeni i z literárních zájezdů na Šumavu *Po stopách Karla Klostermanna*, do Prahy *Po stopách Franze Kafky*, z návštěvy památníku Karla Čapka ve Strži či zámku Vrchotovy Janovice.

Příležitosti k setkávání nabízí i Týden knihoven. V loňském roce se profesionální a dobrovolní knihovníci seznámili s žáky literárně dramatického oboru ZUŠ Strakonice pod vedením Jiřiny Lhotské, záro-

veň i dobrovolné knihovnice Místní lidové knihovny Kladruby. Žáci přednesli úryvky z knih a vystoupili s představením *Je to naprosto jisté* – na motivy stejnojmenné pohádky H. CH. Andersena. Inspirující byla i prezentace Ing. Zdeňky Šaškové, starostky a knihovnice v Dřešíně, na téma *Noc s Andersenem a menší obec*.

V Týdnu knihoven 2010 se knihovníci regionu měli možnost setkat s Bc. Jiřinou Karasovou, manažerkou Místní akční skupiny LAG Strakonice (LAG je anglická zkratka pro MAS – *Local action group* – používá se pro lepší srozumitelnost v rámci EU – pozn. red.). Při setkání byly mimo jiné nastíněny možnosti spolupráce knihoven a MAS a možnosti využití dotací například pro vybavení knihovny nebo na kulturní akce.

IRENA PLOŠKOVÁ > irena.ploskova@kni-h-st.cz

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

Využití grantů v regionu Jindřichův Hradec

Městská knihovna Jindřichův Hradec, pověřená výkonem regionálních funkcí pro knihovny regionu Jindřichův Hradec od ledna 2002, začala grantovou politikou pro činnost veřejných knihoven využívat již v roce 2001. Do té doby byla iniciativa pouze na samotných profesionálních knihovnách nebo na jejich zřizovateli. V knihovnách s neprofesionálním pracovníkem se ve zmíněném období o granty nikdo nestaral.

Rok 2001 byl rokem přípravným – připravoval se projekt spolupráce profesionálních knihoven s knihovnami rakouskými se společným názvem *Povídání přes hranici 2002*. Jednalo se o typ projektu „people-to-people“ (Program PHARE CBC 2001) a podporoval spolupráci 14 českých a 15 rakouských knihoven ve dvou liniích: odborné a vlnčasové.

Jako jedna z prvních knihoven jsme si u nás zkusili výtvarné dílny na téma *Ekologie a čtyři roční období*, jehož výstupem byl kalendář, sborník i knižní záložky. Nedílnou součástí projektu byla exkurze po rakouských knihovnách, semináře o činnosti knihoven apod. Koordinace projektu byla velmi náročná mimo jiné i proto, že tenkrát se těžko hledali lektori na výtvarné dílny. Celkové náklady

projektu, který byl tříletý, dosáhly 13 227 EUR, z toho námi placený podíl představoval částku 1323 EUR.

Po ukončení tohoto projektu jsme naskočili do „rozjetého vlaku“ grantů vypsaných Ministerstvem kultury ČR a začali jsme pravidelně čerpat finanční prostředky na podporu automatizace všech veřejných knihoven – především VISK 3. Zprvu to byl nákup počítačů, tiskáren, skenerů a knihovního softwaru LANius. Pak nám do toho přibyl *Projekt internetizace knihoven*, do něhož se naše knihovny zapojily hned v první výzvě. A úspěšně! Poté jsme pomalu, ale jistě začali přecházet na AKS Clavius, a aby ani malé neprofesionální knihovny nezůstávaly pozadu, v roce 2004 jsme pro naši Městskou knihovnu – regionální služby zakoupili tzv. „přípravnou část“ pro AKS Clavius REKS, tj. počítač jako server, vstupy pro terminálové připojení a příslušnou verzi AKS Clavius SQL.

Hned v následujícím roce se začalo s nákupem SW AKS Clavius REKS pro knihovny. V současnosti pracuje 31 neprofesionálních knihoven v tomto systému, jehož prostřednictvím půjdou, i když ještě ne všude je celý knižní fond uložený. (Žádá naše knihovna již AKS LANius nepoužívá.)

Abychom to neměli jednoduché a nespadli do rutinního nákupu počítačové techniky nebo softwaru, občas jsme se zakoukali i do jiných nabídek a využili např. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, krajské výzvy nebo jsme spolupracovali v rámci kraje na projektu *Internetizace jihočeských knihoven*, který koordinovala Jihočeská vědecká knihovna České Budějovice. Jednalo se například o tyto projekty:

- *Podíl dětí na vzniku informačních a vzdělávacích center obcí* – Mikroregion Jindřichův Hradec, 18 knihoven, MMR ČR a získaná částka byla 791 000 Kč;
- *Otevři a podívej se dovnitř aneb Děti v knihovně*, Jihočeský kraj, 13 profesionálních knihoven regionu, 50 000 Kč;
- *Mikroregion Jindřichohradecko – rozšíření knihovního fondu*, NUTS 2, 18 knihoven, 545 800 Kč.

Velmi zajímavá spolupráce na projektech byla i s jednotlivými knihovnami a jejich zřizovateli

JANA HLADÍKOVÁ > jhladikova@kni-h-jh.cz

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

Na kolech po knihovnách regionu již potřetí

Akce s názvem v titulku se poprvé konala v roce 2008, kdy vznikla myšlenka spojit sportovní ducha s duchem kulturním. Městská knihovna Prachatice 11. června uspořádala ve spolupráci s jihočeskými rodačkami a sportovkyněmi Kateřinou Nash-Hanušovou, Terezou Huříkovou a Šárkou Grabmüllerovou cyklistickou výpravu po knihovnách prachatického regionu. Tyto tři sportovní osobnosti byly v čele pelotonů složených z cyklistů-závodníků, knihovnic a knihovníků, ale i veřejnosti. Po třech trasách směřujících na Netolicko, Vimpersko a Husinecko vezli cyklisté propagační materiály prezentující město Prachatice a jeho region s knihovnami. V každé knihovně peloton přivítal zástupce obce, knihovníci představili služby své knihovny a sportovci uspořádali autogramiádu. Akce se zúčastnilo 19 měst a obcí, stejný počet knihoven a 66 cyklistů. V cíli na prachatickém náměstí pelotony vítalo přes 400 diváků. O akci informovala kabelová televize, regionální i celostátní tisk, čímž byl mimo jiné splněn jeden z cílů akce – propagace obecních knihoven a jejich zřizovatelů. Při této příležitosti byla rozvezena nově po-

křtená mapa s prachatickými regionálními knihovnami.

Velký ohlas prvního ročníku vedl k další myšlence uspořádat 6. června 2009 druhý ročník nazvaný *Na kolech po knihovnách regionu, tentokrát s motocyklovými a automobilovými veterány*, kdy se k prachatickým knihovnicům přidali i kolegové bavorští, českobudějovíčtí, strakoníčtí a českokrumlovští. Již druhým rokem s námi také putovala a dobrou náladu udržovala tajemnice Svazu knihovníků a informačních pracovníků Zlata Houšková z Národní knihovny ČR v Praze.

Další knihovníci se k nám přidali, protože v jejich regionech byli osloveni majitelé dvou i čtyřkolých veteránů – motocyklů a automobilů – z Veteran Car Clubu v Českých Budějovicích, ve Strakonících,

v Kaplicí a mnoho dalších soukromých majitelů. Naplánováno bylo šest výletních tras, v každé z nich jela skupina asi 10 veteránů a několika doprovodných vozidel. Žádná obec si nenechala ujít tuto skvělou příležitost a připravila nádherná přivítání, kulturní vystoupení a bohatá občerstvení. Knihovny byly vzorně naklizeny (mnohde nově vymalovány, nově přebalené fondy, natřené regály a další nábytek). Největší úsilí vyvinula obec Strážné, kde se narychlo dokončovaly stavební práce, aby mohla být při této příležitosti přestřižena páska před novou knihovnou.

Na každé z tras jel, podepisoval se a plně si užíval také jeden z českých nebo regionálních spisovatelů – Michal Viewegh, Ondřej Fibich, Petra Braunová, Roman Kozák, David Jan Žák, Petr Hošťálek. Na některých trasách se stala středem zájmu známá herecká tvář – Miloslav Mejzlík, Jitka Astorová, Kateřina Macháčková, Dáša Bláhová. Všechny trasy končily na prachatickém Velkém náměstí, kde účastníky vítal nejen starosta města Prachatic a poslanec Parlamentu ČR ing. Jan Bauer, ale i spousta prachatických obyvatel. Na náměstí byl připraven hudební program, v němž vystoupil Saxband. Bohužel kvůli silnému dešti brzy skončil a také autogramiáda osobností proběhla ne na náměstí, ale v klubovně knihovny, která byla pro tento účel dost malá. Nicméně i přes nepříznivé

počasí se téměř tisícovce lidí sobota s knihovnickými a v knihovnách moc líbila.

A cíl této akce? Dát opět hlasitě najevo, že knihovna není jen půjčovnou knih, ale fitness pro hlavu každého. Vždyť již při prvním ročníku jsme vycházeli z oblíbeného motta olympioničky Terezy Huříkové, že hlava je silnější než všechny svaly na těle, a proto je třeba ji řádně v knihovně procvičovat. Při akci se rozšířily v 70 zúčastněných knihovnách propagační materiály kraje, zřizovatelů knihoven a Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích. Prachatická knihovna rozdala svoji novou brožuru doplněnou o mapu, která představuje historii a současnost všech regionálních obcí s knihovnami. Druhý ročník přispěl také k propagaci Jihočeského kraje a výborné spolupráce Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích s pověřenými regionálními knihovnami v kraji – Městskou knihovnou Prachatice, Šmidingerovou knihovnou Strakonice a Městskou knihovnou v Českém Krumlově. Akci grantově podporovali zástupci Jihočeského kraje a zástupci Města Prachatice. Výrazné podpory se dostalo od Regionální rozvojové agentury Šumava a bavorského Euroregionu ve Freyungu.

Rok se s rokem sešel a prachatické knihovnice připravily již 3. ročník tentokrát nazvaný *Na lodích po knihovnách regionu aneb Záchraná kola s sebou*. Na 19. června 2010 se všechny moc těšily. Jedním z důvodů bylo i to, že to byla společná plavba po Vltavě, protože při předcházejících ročnících se vždy sešly až v cíli. V Lenoře připravili slavnostní zahájení s vonícím čerstvým chlebem a pochlubili se nově vloženým fondem v REKSu, ve Volarech pálili „volarskou zlatou“ na uvítanou a aktualizovali knihovní fond a v Nové Peci se „převlékla“ do nové krásy staronová knihovna i s koláči a hudbou.

HANA MRÁZOVÁ > reditel@knih-pt.cz
Foto archiv D. Wimmerové

DO ČÍSLA přispěli

● Ing. Aleš Brožek – Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem ● Mgr. Roman Giebisch, Ph.D. – NK ČR, Praha ● Jana Hladíková – Městská knihovna Jindřichův Hradec ● Hana Janků – Městská knihovna Vrbno pod Pradědem ● Milena Kodýmová – Pravdova knihovna Jarošov nad Nežárkou ● Mgr. Darina Králová – Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave ● Hana Kramářová – Štolbova městská knihovna Nechanice ● Mgr. Hana Mrázová – Městská knihovna Prachatice ● Mgr. Monika Myslivečková – JVK v Českých Budějovicích ● Mgr. Petra Myšková – ÚISK UK v Praze ● Mgr. Věra Pilecká – ÚISK UK v Praze ● Irena Plošková – Šmidingerova knihovna Strakonice ● PhDr. Vít Richter – NK ČR, Praha ● Mgr. Kateřina Slušná – Koutná & Slušná, advokátní kancelář v.o.s., Praha ● Mgr. Petra Šicová – Univerzitní knihovna Univerzity Hradec Králové ● Bc. Marcela Valecká – Krajská knihovna Vysočiny, Havlíčkův Brod ● Mgr. Ladislava Zemánková – NK ČR, Praha

ŠTOLBOVA MĚSTSKÁ KNIHOVNA NECHANICE

Josef Štolba

V květnu letošního roku uběhlo 80 let od úmrtí spisovatele a dramatika JUDr. Josefa Štolby. Byl rodákem z Hradce Králové, ale v 80. letech 19. století působil jako notář v Nechanicích. Jemu vděčí město Nechanice za svůj kulturní rozkvět. Pod vedením Josefa Štolby zaznamenal velký úspěch divadelní ochotnický spolek, Štolba byl zakládajícím členem Okrašlovacího spolku Nechanice, na jeho popud byla sloučením knihoven několika spolků založena veřejná knihovna. Ta byla po odchodu Josefa Štolby z Nechanic, na návrh městské rady, na Štolbovu knihovnu. Josefa Štolbu v Nechanicích navštěvovaly významné osobnosti té doby – čeští cestovatelé Emil Holub a Vojta Náprstek, jeho přítel malíř Antonín Chittussi a do Nechanic byl seznán 2. sjezd spisovatelů na východě Čech žijících, kterému předsedal Alois Jirásek.

Název knihovny se vytratil v roce 1919 s reformou knihoven a novým knihovním zákonem. Tyto informace jsem postupně získávala, když jsem se před třinácti lety stala knihovnicí tehdy Městské knihovny v Nechanicích. A protože hned na další rok mého působení v knihovně vycházelo 80. výročí vzniku novodobé veřejné knihovny, byla jsem oslovena, abych uspořádala výstavu o historii knihovny a prezentovala tak její činnost široké veřejnosti.

A právě při hledání informací v archivech, kronikách a dostupných dokumentech a při vzpomínkách pamětníků se zrodila myšlenka vrátit knihovně její původní název. Ale jak na to, jsem tehdy ještě nevěděla. Během dalších let jsem se podílela na pořádání několika výstav z nechanické historie a myšlenka na původní název knihovny se opět

vrátila. To už jsem ale měla alespoň trochu předstihu, co pro to musím udělat.

Z historických dokumentů jsem měla potvrzeno, že se knihovna opravdu jmenovala Štolbova, ale i při navrácení názvu je nejdůležitější souhlas potomků. A to byl v mém případě opravdu tvrdý oříšek. Josef Štolba, který po pobytu v Nechanicích působil na několika místech Čech a nakonec zakotvil v Praze, byl již skoro 80 let po smrti. Byl otcem tří dcer, takže jméno Štolba se zcela vytratilo. Začalo nekonečné dopisování a telefonování po matrikách a archivech. Po posledním telefonátu do archivu v Zámrsku, kdy mi oslovený pracovník sdělil, že si musím do archivu jezdit já osobně nebo mnou určený zástupce a postupně dohledávat informace, že oni mi ve vyhledávání pomoci nemohou, jsem byla opět v koncích. Jsem totiž jedinou pracovnící v knihovně a z časových důvodů toto nebylo vůbec možné. Tak nastala další pauza.

Po nějaké době, při zcela jiné práci, se objevila poznámka o tom, že DILIA vyplácí honoráře za uvedení díla ještě mnoho let právě potomkům. Tak jsem to zkusila. Asi jsem měla velké štěstí, a když jsem paní z Divadelní, literární, audiovizuální agentury vysvětlila, proč potomky hledám, byla moc ochotná. Sice už uplynula zákonná doba pro vyplácení honorářů, ale jestli chvíli vydržím, dojde do archivu, kde by několik let měla být uchována honorářová dokumentace. Tak se na mne usmálo štěstí a já získala tři jména s adresami, a i když už nemusely platit, měla jsem alespoň záchytný bod. V další fázi jsem tedy musela zjistit, zda jsou na těchto adresách získaná jména ještě uvedena. Poté přišly na řadu informace o telefonních číslech. Předem mnou byl poslední krok – telefonovat a pokud to někdo zvedne, vysvětlovat, proč volám, a možná se ozve někdo blízký Josefa Štolby. Asi po měsíci náhodného telefonování v různé dny a denní doby se po vysvětlení, proč telefonuje knihovnice

L. Sieber a J. Štolba

Odhalená deska na knihovně

Paní knihovnice s dr. Šámalovou (vpravo)

Dětské oddělení

z Nechanic, konečně ozvalo „ano, já jsem pravnučka JUDr. Josefa Štolby“. A tak jsem se seznámila s dr. Janou Šámalovou. Vypravovala mi, jak její babička vzpomínala na Nechanice i na svého otce. A hlavně mi nabídla kontakt na JUDr. Ladislava Siebera, svého bratrance a zároveň posledního potomka, který Josefa Štolbu jako malé dítě ještě osobně poznal. Tak jsem se seznámila se dvěma zajímavými lidmi, kteří upřímně ocenili moji snahu a během několika dnů mi poslali písemný souhlas k navrácení názvu knihovny.

V roce 2008 naše město slavilo 780. výročí první písemné zmínky. Součástí těchto oslav bylo i přejmenování knihovny, a to v říjnu, v době celostátní akce Týden knihoven.

Pozvání na tuto slavnost přijali zástupci Královéhradeckého kraje, města Nechanic, kolegyně z Knihovny města Hradec Králové a Vědecké a studijní knihovny Hradec Králové, knihovníci okolních obcí a velké množství uživatelů knihovny i široké veřejnosti. Mezi účastníky se objevil např. syn spisovatele Eduarda Petišky, známý pod pseudonymem Eduard Martin. Ale pro mě tím nejdůležitějším hostem byla pravnučka Josefa Štolby dr. Jana Šámalová, která zastupovala všechny dosud žijící potomky – pan Sieber by již cestu do Nechanic ze zdravotních důvodů nevládl a s další pravnučkou paní Caivajsovou jsem nebyla v přímém kontaktu.

Nejprve se všichni ti, kdo měli zájem, vydali na *Nechanickou procházku* po významných památkách města a po místech pobytu rodáků a významných osobností, ke kterým patřil i Josef Štolba. Po návratu z této procházky došlo na to nejdůležitější – odhalení desky se „staronovým“ názvem nechanické knihovny. Tohoto úkolu se ujala právě Jana Šámalová a starosta Nechanic Jiří Pechar, za asistence významných hostů.

Pro všechny pak byla připravena výstava o životě Josefa Štolby, ale i o proměnách Nechanic za posledních sto let. Celé toto krásné odpoledne bylo zakončeno divadelním představením Štolbovy hry

Maloměstští diplomati v podání Sdružení divadelních ochotníků Deštná.

Štolbova městská knihovna je nejmenší městskou knihovnou v královéhradeckém okrese, naše město má, včetně místních částí, asi 2200 obyvatel. Knihovna eviduje na 400 čtenářů, z nichž jsou dvě třetiny pravidelní a zbytek příležitostní a sezónní čtenáři a uživatelé knihovny. Fond knihovny tvoří asi 17 500 knih a 28 titulů časopisů, jsou zde umístěny dvě internetové stanice pro veřejnost. Knihovna spolupracuje na různých kulturních akcích, hlavně výstavách, a sama stále pořádá kulturní pořady, literární a výtvarné soutěže a rozvíjí knihovnicko-vzdělávací činnost hlavně pro děti. Nejočekávanější akcí každého roku je, vedle Týdne knihoven, tradiční Pasování prvňáčků na malé čtenáře. Knihovna tím oslavuje Den dětí a průkazky a medaile malého čtenáře prvňáčkům předávají např. různé pohádkové postavičky nebo je navštíví sám hrabě Harrach z blízkého zámku Hrádku u Nechanic. Štolbova knihovna je zároveň pověřena regionální činností a obsluhuje devět neprofesionálních obecních knihoven a dvě své pobočky. Více informací o knihovně najdete na webových stránkách www.knihovnanechanice.webk.cz.

Dovolte, abych se na závěr vrátila k Josefu Štolbovi a citovala malý úryvek z jeho paměti, který je jakýmsi vyznáním Nechanicím. „*Uprostřed velkého náměstí, jež posázeno jest lipami, vypíná se kostel a nízké, nejvyšš jednopatrové domky kolkolem. Z náměstí táhnou se tři hlavní, široké ulice, jedna směrem k Hradci, druhá k Dobřenicům, třetí k Novému Bydžovu. V ulicích těch jsou domky skoro výhradně přizemní.*

Krásný lesnatý kraj s nekonečnou stupnicí odstínů svěží zeleně, malounké, ale milé městečko, klidný život... Ticho, ...“

Myslím, že k tomuto vyznání není co dodat, snad jen, že návrat původního pojmenování knihovny si osobnost Josefa Štolby určitě zaslouží.

Univerzita volného času aneb Celoživotní vzdělávání v Krajské knihovně Vysočiny v Havlíčkově Brodě

UVČ, A3V, AVČ, LU... Co se skrývá za těmito zkratkami? A co mají společného? Univerzita volného času, Akademie třetího věku, Akademie volného času, Lidová univerzita – ať už použijeme jakýkoli z výše zmíněných termínů, vždy dojdeme ke stejné podstatě, tedy k celoživotnímu neformálnímu zájmovému vzdělávání veřejnosti. Stále výraznější a důležitější roli v této oblasti hrají knihovny a jejich vlastní vzdělávací aktivity. Jejich přínos je jistě nemalý.

Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě otevřela brány vzdělávání pro veřejnost již v září roku 2002. Projekt s názvem Univerzita volného času (UVČ) se snaží od samého počátku přiblížit celoživotní vzdělávání co nejširšímu spektru zájemců, a to bez jakéhokoli omezení. Rozhodující není věk posluchačů, ani předchozí získané vzdělání. Důležitý je především zájem o daný obor a jeho problematiku, chuť čerpat nové vědomosti, aktivně trávit volný čas, setkávat se na přednáškách s lidmi podobných zájmů, vyměňovat si zkušenosti a posilovat tak sociální vazby. Přednášky probíhají v příjemné atmosféře, posluchači se nemusí obávat žádného zkoušení či ověřování znalostí testy. Smyslem studia je, aby si každý pro sebe odnesl to, co pro něj bude přínosné a zaujme ho.

V průběhu osmi let existence samozřejmě UVČ postupně mění svou tvář. Snaží se nabídnout stále pestřejší paletu počítačových i nepočítačových oborů, o které je aktuálně zájem. Těší nás, že také stále vzrůstá počet posluchačů. V roce 2007 navázala naše knihovna na bázi rozvojového partnerství úzkou spoluprací se vzdělávací organizací Centrum Vysočina, o. p. s, jejíž projekt Akademie třetího věku zajišťoval přednášky pro seniory. Došlo tak k užitečnému propojení projektu Univerzity volného času a Akademie třetího věku v komplexní vzdělávací celek. Autonomie a rozdílné podmínky pro účast v jednotlivých projektech zůstávají zachovány.

Studium na UVČ probíhá formou přednášek, každý obor přitom sestává z osmi dvouhodinových lekcí. Pro počítačové kurzy platí stejný počet setkání, ale rozdíl je v jejich délce – devadesát minut pro každou lekci. Nabídka UVČ je rozdělena do dvou semestrů – zimního (září–leden) a letního (únor–červen). Hlavnímu bloku je věnován každý čtvrtek, několik přednášek

probíhá i v další dny. Přednášky vedou zkušení externí lektori a pedagogové, kteří prezentují předměty poutavou a populární formou. Spolupracujeme například s pedagogy místních škol (Gymnázium HB, ZŠ v Sadech, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická ad.), s pracovníky Muzea Vysočiny v Havlíčkově Brodě, s lékaři havlíckobrodské nemocnice, s psychology a mnohými dalšími.

A jaké obory mohou navštěvovat posluchači v zimním semestru, který probíhá od září 2010 do ledna 2011? *Zdravý životní styl* nabízí cenné rady všem zájemcům, kterým není lhostejné jejich zdraví a chtějí o něj pečovat. Bránu výtvarného světa příznivcům otevírají již poněkolidkáte velmi oblíbené obory *Kapitoly z dějin výtvarného umění* a *Vývoj architektury v Čechách a na Moravě*, zaměřené tentokrát na *Umění portrétní: tvář člověka v tvorbě dvaceti století a Prahu v obrazech malířů 19. a 20. století*. Jedná se o naše nejnavštěvovanější obory, kdy je do obou pravidelně zapsáno po osmdesáti posluchačích, a i když se to už při tomto počtu zdá skoro nemožné, zájem stále stoupá. Zasluhu na tom má Mgr. Jaroslav Staněk, metodik a lektor oboru, který poutavě přednášky doplňuje nejen barvitým promítáním, ale také celou řadou zájezdů po stopách umění v Čechách i v zahraničí. Často se tak účastníci dostanou do míst, kam by jim byl jinak přístup zapovězen a mají možnost zhlédnout unikátní expozice a útroby památek. Není výjimkou, že je třeba pro velký zájem o zájezd vypravit místo jednoho autobusu hned dva. Stálíci mezi obory je i *Filosofie*, která se tentokrát zabývá filosofováním na přelomu věků, zrozením evropské racionality. Zmiňuje například prolínání řecké filosofie, křesťanství, židovství a gnose či řecký křesťanský platonismus. *Dějiny hudby* unášejí posluchače na vlnách tónů

za předními světovými skladateli. Namátkou jmenujme Charlese Aznavoura, Roberta Schumannu či Jana Dismase Zelenku. Zájemce o regionální dějiny jistě opět osloví *Dějiny Havlíčkovrodska*, zaměřující se již podruhé na havlíčkovrodské osobnosti, tentokrát především na studenty a profesory havlíčkovrodského gymnázia v období první republiky či na osobnosti druhého odboje, ale i na mnohé další. Hlouběji do lidské duše pak opět nahlédneme prostřednictvím *Psychologie*, která poodkrývá některá tajemství lidského mozku, přibližuje posluchačům, co je to *enneagram*, učí je některé relaxační techniky nebo jim radí v oblasti nenásilné komunikace a řešení problémů. *Literatura* se vydává po stopách ruských autorů (Puškin, Lermontov, Gogol, Achmatovová, Cvetajevová, Pasternak ad.). Posledním, leč neméně oblíbeným oborem, který uzavírá nabídku, je *Život našich předků*. Jeho lektorka připravila další zajímavé exkurzy do života našich babiček a dědečků. Věnuje se například zemědělství, lidové architektuře, pohádkám, bájím a pověstem nebo životu na Vysočině v 19. století. Do budoucna bychom se rádi vrátili také k oboru *Efektivní práce s pamětí*. Nabízíme ale nejprve trénování paměti jako samostatný projekt *Nedovolte mozku stárnout*, zacílený na seniory, pro který se nám podařilo získat grant od Ministerstva kultury ČR. Zmíněna byla také Akademie třetího věku, jejíž obor *Poznáme sebe a region* je určen pro seniory. Toulky „domácím“ Havlíčkovrodskem se dotknou například chovu koní, smírčích kamenů, zvonařství a uměleckého kovářství nebo modelu města Havlíčkův Brod.

Počítačové obory čeká do budoucna změna. Zatímco v předchozích semestrech byly realizovány na několika vědomostních úrovních (začátečníci, mírně pokročilí a pokročilí), kde si postupně posluchači prohlubovali vědomosti získané v úrovních předchozích, chtěli bychom nyní nově nabídnout i kurzy tematicky zaměřené vždy na určitou oblast (internet, komunikační programy apod.). Pro děti máme tradičně přichystaný oblíbený programovací kurz *Baltík*, pro seniory pak PC kurzy s pomalejším tempem pod názvem *Žijeme on-line* (začátečníci, mírně pokročilí, pokročilí). Pokračovat bude také kurz *Digitální fotografie*, který odstartoval v loňském roce a setkal se s velkým úspěchem. Pří-

jemnou tečkou za tímto kurzem je vždy výstava fotografických prací absolventů, kteří se prezentují dvěma fotografiemi, a to v kategoriích *workshop a vlastní tvorba*.

Do aktuálního semestru je možné vstoupit prostřednictvím osobní účasti na zápisu, pro který jsou vždy vyhrazeny dva konkrétní dny. Aktuální nabídku naleznou zájemci v dostatečném předstihu na internetu nebo v informačních brožurách, které pro každý semestr tiskneme. Vybrat si mohou jeden, ale i více oborů (pochlubit se můžeme dokonce posluchačkou, která v uplynulém semestru navštívila všech deset nabízených nepočítačových oborů). Přednášky jsou zpoplatněny, velkým pozitivem je ale nízké kurzovné a systém slev pro seniory, zdravotně znevýhodněné, nezaměstnané a maminky na mateřské dovolené.

Na závěr je třeba zmínit ještě jednu důležitou skutečnost. A to, že závěrečnými větami přednášky pro mnohé posluchače zdaleka vše nekončí. Díky tipům lektorů na literaturu k probíraným tématům zajdou ještě posluchači do půjčovny a odnášejí si spokojeně domů „svůj studijní materiál“. Často se také po přednáškách „hloučkují“ ve vestibulu a dále živě debatují o tématu, ať už s lektorem, či bez něj. Mnozí jsou nám věrní již od samého počátku fungování UVC. Stále se ale také zapisují noví zájemci. Zápis se mnohdy stává „nesmlouvavým soubojem“ o volná místa, protože UVC je přeci jen něčím limitována, a to kapacitou přednáškových prostor, a také faktem, že sál i salonek, kde přednášky probíhají, nejsou ve vlastnictví knihovny. Žádáme o jejich zapůjčení pravidelně vlastníka, město Havlíčkův Brod, vždy zhruba s ročním předstihem, protože slouží zároveň i dalším institucím a organizacím pro pořádání jejich kulturních akcí.

Velice nás těší, že Univerzita volného času přináší účastníkům – podle jejich ohlasů – radost, nové informace, podněty k zamyšlení, nová přátelství a příjemně strávené chvíle. Celoživotní učení můžeme vnímat jako zvolenou cestu životem.

Srdečně zveme také vás na virtuální návštěvu Univerzity volného času a naší knihovny na stránkách www.kkvysociny.cz.

MARCELA VALEČKÁ > valecka@kkvysociny.cz

ZÁKONÍK JE TAKÉ KNIHA

Využívání mobilních telefonů přidělených zaměstnancům

Dnešní právní okénko bude věnováno dalšímu z obecnějších témat, a to užívání přidělených mobilních telefonů zaměstnancům knihoven.

Již v úvodu je potřeba zdůraznit, že je podstatný rozdíl v tom, s jakými prostředky knihovna hospodáří. Pokud bude zřizovatelem knihovny soukromý subjekt, vše, včetně přidělení a užívání pracovních prostředků i pro případnou osobní potřebu zaměstnance, je záležitostí dohody mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. I v těchto případech však bývá obvyklé, že zaměstnavatel vytvoří pro zaměstnance vnitřní předpis (např. směrnici), kde stanoví rozsah užití telefonu (nejčastěji částkou), který bude hrazen z prostředků zaměstnavatele, a pokud zaměstnanec tento rozsah překročí a nedohodne-li se se zaměstnavatelem jinak, bude mu zbývající část stržena ze mzdy.

V případě, že knihovna jakožto zaměstnavatel hospodáří s veřejnými prostředky, má schvalovaný rozpočet, v rámci něhož má předem schválené provozní výdaje, kam řadíme i náklady na pořízení mobilního telefonu zaměstnancům a náklady na jeho provoz. Telefon je zaměstnanci zpravidla přidělován na základě písemného potvrzení, které může mít i formu dohody o odpovědnosti za ztrátu svěřených předmětů. Zaměstnanec, kterému byl telefon přidělen na základě písemného potvrzení, za něj odpovídá podle § 255 zák. č. 262/2006 Sb., zákoníku práce ve znění pozdějších změn.

Užívání přiděleného telefonu je pak upraveno v ustanovení § 316 zákoníku práce, kde je stanoveno, že zaměstnanci nesmějí bez souhlasu zaměstnavatele užívat pro svoji osobní potřebu výrobní a pracovní prostředky zaměstnavatele včetně výpočetní techniky ani jeho telekomuni-

kační zařízení. Dodržování takového případného zákazu je zaměstnavatel oprávněn přiměřeným způsobem kontrolovat, nesmí při tom však narušovat soukromí zaměstnanců.

Pokud zaměstnavatel schválí zaměstnanci užití přiděleného telefonu pro osobní potřebu, měl by, stejně jako v předchozím případě, stanovit např. finanční limit, který je zaměstnanec oprávněn pro svoji potřebu využít. Může tak učinit vnitřním předpisem nebo přímo v pracovní smlouvě se zaměstnancem.

Nad tuto částku by pak měl spotřebované náklady uhradit sám zaměstnanec. Zaměstnavatel může se zaměstnancem pro tento případ uzavřít např. dohodu o srážkách ze mzdy v souladu s § 327 zákoníku práce.

Obecně platí, že majetek zaměstnavatele – tedy i telekomunikační prostředky – pořízený z veřejných prostředků by měl být využíván účelně a hospodárně k výkonu stanovených činností. Zaměstnavatel by si měl počínat tak, aby svým jednáním majetek státu nepoškozoval a neodůvodněně nesnižoval jeho rozsah a hodnotu anebo výnos z tohoto majetku. A k tomuto by měl přijmout účinná opatření a v tomto smyslu by měl dávat příslušné instrukce svým zaměstnancům. Stejně tak opačně platí, že pokud zaměstnanec chce používat svěřený telefon pro osobní potřebu, měl by si zajistit nejlépe předchozí písemný souhlas zaměstnavatele a nechat si od něj potvrdit podmínky, za nichž takový telefon pro svoji potřebu používat může. Obě strany tím předcházejí nepříjemným situacím, které mohou v budoucnu vzniknout.

ČTENÁŘ se omlouvá

V 11. čísle Čtenáře v článku Knihovny v Jihočeském kraji autorky Daniely Wimmerové jsme se při aktualizaci textu dopustili chyby, za níž se autorce, čtenářům i knihovníkům Jihočeského kraje omlouváme. Mezi nominované knihovny v soutěži Knihovna roku 2010 jsme totiž Jihočeskému kraji „přidali“ i Místní lidovou knihovnu Dolní Dunajovice (Jihočeský kraj).

Vaše redakce

NEMEŠKALOVÁ, Hana: viz POSPÍŠILOVÁ, Jindřiška – KOŠTÁLOVÁ, Karolína, 9/303
Neušlo nám, 4/122, 5/162, 6/202, 7–8/242, 10/342, 11/382, 12/422
NOVÁ, Naděžda:
Národní technická knihovna v Praze, 11/3. s. ob.
NOVOTNÁ, Eva:
Čtvrtý ročník Her bez hranic v knihovně Františkovy Lázně, 7–8/294 • Návštěva dětí z německého Waldsassenu, 9/336
OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila:
Zpráva ze semináře muzejních knihovníků v Pardubicích, 1/14
OTRUBOVÁ, Alena:
Spolupráce knihoven a firmy LANius, 11/406
PACIORKOVÁ, Halina:
Čteme pejskům, 12/452
PÁNEK, Jaroslav:
Dignus est operarius mercede sua, 11/397
PAVLÍČEK, Radek:
Projekt Blind Friendly Web – přístupnost webu opravdu pro každého, 7–8/260
PAVLÍKOVÁ, Děvana:
Nebýt vévodkyně Zaháňské, nebyla by česká spisovatelka Božena Němcová..., 5/171
PAZDEROVÁ, Marie:
Knihovna v Blatné a senioři, 1/37
PEJŠOVÁ, Petra:
Národní úložiště šedé literatury (NUŠL), 5/176
PEKÁRKOVÁ, Petra:
Oddělení mládeže Knihovny města Plzně bylo 50 let, 3/116
PEPRNÍČKOVÁ, Eva:
Vyhlášení soutěže Vesnice roku 2010, 5/174
PILECKÁ, Věra: viz MYŠKOVÁ, Petra, 6/230 • viz MYŠKOVÁ, Petra, 12/449
PLOŠKOVÁ, Irena:
Setkání knihovníků Strakonicka, 12/431
POLÁČKOVÁ, Ludmila:
A jak to bylo u nás? Knihovna obce Rudimov, 6/217
Portál české literatury v novém, 2/73
POSPÍŠILOVÁ, Jindřiška – KOŠTÁLOVÁ, Karolína – NEMEŠKALOVÁ, Hana:
Katalogy nové generace, 9/303
Poslouchejte hudbu online z www.mlp.cz, 3/117
Poznámky do díře: 2/42, 3/82, 4/122, 5/162, 6/202, 7–8/242, 9/302, 10/342, 11/382, 12/422
PROCHÁZKOVÁ, Eva:
Světový den knihy 2010. V pobožce Knihovny města Plzně v Bohlavci slavili celý týden, 6/229
RATAJOVÁ, Helena:
A jak to bylo u nás? Obecní knihovna Čerčany, 6/216
REISMÜLLEROVÁ, Ema: viz DROBEČKOVÁ, Daniela, 9/337
RICHTER, Vít:
Městská knihovna roku 2010 – průběh hodnocení, 11/387
RICHTER, Vít – ZEMÁNKOVÁ, Ladislava:
Dopady ekonomické krize na rozpočty veřejných knihoven v roce 2009 a 2010, 12/425
ROUBÍČKOVÁ, Ivana:
Městská knihovna Štětí, 4/3. s. ob.
RÝDLOVÁ, Kamila – KOŘÍNKOVÁ, Marcela:
Knihovna Kroměřížska má svoji geocachingovou schránku, 6/237
ŘEHÁK, Tomáš: viz ČERNÝ, Pavel – HANZLÍKOVÁ, Lenka – ŠANTORA, Roman, 5/167; 6/211
ŘÍMANOVÁ, Radka:
Knihovny současnosti 2010. Knihovny po drátě..., 11/391
Senioři diskutovali o budoucnosti knih a knihoven, 3/117
SCHICK, Jan:

Historie a vývoj antikvariátu v českých zemích – 1, 7–8/279 • Historie a vývoj antikvariátu v českých zemích – 2, 9/322
SLÁDEK, Vilém:
Projekty pro návštěvníky knihoven od správce české národní domény, 7–8/266
SLANCOVÁ, Jitka:
Knihovna Dr. Emanuela Bořického v Milíně, 5/191
SLOVIK, Radomír:
Představujeme Ateliér restaurování a konzervace papíru, knižní vazby a dokumentů, 7–8/257
SLUŠNÁ Kateřina:
Zákoník je také kniha: Komerční využití služeb knihoven, 1/21 • Regulace činnosti knihoven, 3/99 • Vymáhání pohledávek, 5/193 • Povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele při používání služebního vozidla, 7–8/285 • Jaké doklady pro ověření osobních údajů může knihovna při registraci uživatele požadovat?, 9/332 • Využívání mobilních telefonů přidělených zaměstnancům, 12/439
SMETANOVÁ, Marie:
Městská knihovna Vlašim, 5/3. s. ob.
SOSNA, Karel:
Dvacáté výročí pomoci kongresu USA parlamentům střední a východní Evropy, 9/320
SOUKUPOVÁ, Jiřina:
Knihovny a soutěž Vesnice roku – *hodně otázek bez odpovědí*, 1/22
STARCOVÁ, Jaroslava: viz KUŽELKOVÁ, Táňa, 6/221
STŮJ, Václav:
Knihovnická profese v českém hraném filmu, 7–8/288
SÚLOVCOVÁ, Dana:
Noční řádění v rožmitálské knihovně, 5/187 • Pasování prvňáčků na čtenáře s rožmitálskou knihovnou, 7–8/293
SUŠICKÁ, Klára:
Blíží se rekonstrukce akviziční práce ve velkých veřejných knihovnách ČR?, 11/383
Světový den knihy a autorských práv 2010, 6/228
SVOBODA, Pavel:
Městská knihovna Blansko, 9/3. s. ob. • S knihou a knihovnou po regionu, 11/417
SVOBODOVÁ, Eva:
Knihovny současnosti 2010. Příjemné prostředí a pohodlí aneb Co s interiéry knihoven, 11/395
SVOBODOVÁ, Marta:
Sociologie čtení o lásce, 3/113
ŠANTORA, Roman: viz ČERNÝ, Pavel – HANZLÍKOVÁ, Lenka – ŘEHÁK, Tomáš, 5/167; 6/211 • viz ČERNÝ, Pavel, 7–8/243
ŠÁRFY, Martin:
Od obálek knih k obohacování záznamů, 3/83
ŠEDIVÝ, Marek:
Marketing v knihovně?, 3/92
ŠENFELDOVÁ, Eva:
Jarní setkání středočeských knihovníků, 6/236
ŠEVČÍKOVÁ, Barbora – SUBOVÁ, Jana – KOVÁČOVÁ, Júlía:
IPAC3 Advanced Rapid Library, 9/316
ŠEVČÍKOVÁ, Barbora:
Nové zdroje, technologie, uživatelé a ekonomický svérák, 10/354
ŠICOVÁ, Petra:
Public relations v českých knihovnách 2010 – výsledky průzkumu, 12/440
ŠILHA, Jiří:
Nový WWW OPAC 2.0 – Carmen firmy LANius, 9/314
ŠIMKOVÁ, Lenka (LŠ):
Od redakčního stolu, 1/2, 3/82, 5/162, 7–8/242, 9/302, 11/382 • Rozhovor s PhDr. Ondřejem Fabiánem: Nová budova splnila očekávání..., 3/88 • Rozhovor s Mgr. Blankou Konvalinkovou: „Přála bych si, aby uživatelé byli spokojeni...“, 6/208 •

Aktuálně z českého knihovnictví: Příprava Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011–2014, 6/234; Národní technická knihovna rok poté, 6/235 • viz KURKA, Ladislav – VAŠKOVÁ, Olga, 7–8/248 • Anketa s vítězi v soutěži Biblioweb – Městská knihovna Litvínov, Městská knihovna Ústí nad Orlicí, 7–8/264–265 • Rozhovor s Ing. Leou Prchalovou. „Nejlepší propagační Sdružení knihoven jsou jeho akce...“, 11/388 • Knihovny současnosti 2010, 11/390
ŠIMSOVÁ, Sylva:
Odpovídá z Anglie: Jak pokračuje diskuse o budoucnosti veřejných knihoven v Británii?, 2/78 • Jak se v Británii řeší problém negramotnosti?, 4/158 • Jak ovlivňuje knihovnická asociace CILIP názory veřejnosti na knihovny?, 6/238 • Jaký vliv mají mobility na gramotnost britské mládeže?, 9/338 • Mají angličtí čtenáři rádi dlouhé vícesvazkové romány?, 11/418
ŠKYTOVÁ, Alžběta – KAPOUNOVÁ, Kateřina:
Audioknihy jako staronový přístup k literatuře, 4/123
ŠMÍD, Michal:
Paměť národa zpřístupňuje stovky osobních svědectví z celé Evropy, 10/363
ŠTEFKOVÁ, Danuše:
Knihovna Matěje Josefa Sychry ve Žďáru nad Sázavou, 3/103
ŠTÍBROVÁ, Eva:
Po stopách K. H. Máchy v litoměřické knihovně, 10/376 • Knihovna K. H. Máchy Litoměřice, 11/409
ŠUBOVÁ, Jana: viz ŠEVČÍKOVÁ, Barbora – KOVÁČOVÁ, Júlía, 9/316
ŠUDOMOVÁ, Miroslava:
Edukační knihovna pro brněnské romské děti, 7–8/295
ŠVÍKOVÁ, Lidmila:
Síť knihoven a zajištění regionálních funkcí v Jihočeském kraji, 11/403
TOČÍKOVÁ, Romana: viz BROŽOVÁ, Pavla, 10/377
TROUPOVÁ, Ivana:
Regionální knihovní systém Clavius REKS v českokrumlovském regionu, 11/407
TRUNEČ, Václav:
WWW OPAC 2.0 pro knihovní systém KpWordPress, 9/312
UNUCKOVÁ, Michaela:
Darujeme si kúsok historických tradícií, 12/453
URBANÍKOVÁ, Táňa:
Automatizace malých knihoven. Obecní knihovna Bohuslavice nad Vláří – Automatizace od A do Z, 6/214
VÁCLAVÍKOVÁ ANTOŠOVÁ, Lenka:

S E Z N A M R U B R I K

► **JAK NA TO**
BEDNAŘÍK, Miloš:
Od „klasického“ katalogu k OPAC 2.0, 10/357
BEYEROVÁ, Markéta:
Než se rozhodnete zřídit informační centrum..., 2/55
KOUTNÁ, Petra:
Zákoník je také kniha: 2/51, 4/138, 6/227, 10/359
SLUŠNÁ Kateřina:
Zákoník je také kniha: 1/21, 3/99, 5/193, 7–8/285, 9/332, 12/439

► **KNIHOVNÁM V MALÝCH OBCÍCH**
LEPŠOVÁ, Růžena:
A jak to bylo u nás? Obecní knihovna v Benešově nad Černou, 6/216
PEPRNÍČKOVÁ, Eva:
Vyhlášení soutěže Vesnice roku 2010, 5/174

Club dětských knihoven a jeho lidé, 3/96 • Klub dětských knihoven a společné projekty, 4/148
VALEČKÁ, Marcela:
Univerzita volného času aneb Celoživotní vzdělávání v Krajské knihovně Vysočiny v Havlíčkově Brodě, 12/437
VALENTOVÁ, Marie:
Loni a letos v chodovské knihovně, 5/188 • Mladí malíři jsou mezi knihami jako doma, 12/454
VAŠKOVÁ, Olga (ova):
Od redakčního stolu, 2/42, 4/122, 6/202, 10/342, 12/422 • Kniha – závislost na celý život, 2/64 • Rozhovor s PhDr. Danou Kalinovou – Máme Polsko přečtené?, 4/129 • Malá mozaika Nocí s Andersenem 2010, 5/183 • Průvodce českým knižním trhem od A do Z, 6/232 • Aktuálně z českého knihovnictví: Ojedinelá smlouva o spolupráci, 6/235 • viz KURKA, Ladislav – ŠIMKOVÁ, Lenka, 7–8/248 • Udělení ceny Knihovna roku 2010, 11/385
VELIČKOVÁ, Helena:
Za Ing. Hanou Študentovou, 9/333
VÍTOVÁ, Jaroslava:
Městská knihovna Egona Hostovského v Hronově, 6/231
VLKOVÁ, Pavla:
Půjčovna hraček ve Středisku pomoci ohroženým dětem ROSA v Kladně, 10/365
VOJNAR, Martin:
Vstříc čtenáři v systémech Aleph i Primo, 9/308
Vyhlášení soutěže Nadace knihoven, 3/100
WIMMEROVÁ, Daniela:
Spolek pro obnovu venkova a SKIP – deset společných let, 4/133 • Co venkovské knihovny umějí a mohou?, 11/399 • Knihovny v Jihočeském kraji, 11/401 • Anketa hodnotících komisařů v krajském kole soutěže Vesnice roku: Jiřina Soukupová, Jiřina Kostková, 4/135; Marie Halířová, Mgr. Marie Mudrová, Mgr. Ladislav Zoubek, 5/174; Jaroslava Starcová, Věra Škraňková, 6/218; Anděla Tomanová, Jana Kalousková, 7–8/277; Věra Štěpánová, RNDr. Lenka Prucková, 9/330; Eva Peprníčková, Marie Šedá, 10/353; Milena Kodýmová, 11/400
WINTER, Jaroslav:
INSPO 2010: Informační a komunikační technologie stále více usnadňují život lidem se zdravotním postižením, 5/195
ZEMÁNKOVÁ, Ladislava:
Regionální funkce (nejen) v roce 2009, 10/346 • viz RICHTER, Vít, 12/425
ZEMANOVÁ, Klára:
Čte(Sy)Rád: ČTENářův Sympatický RÁDce, 3/101

► **KRONIKA**
VELIČKOVÁ, Helena:
Za Ing. Hanou Študentovou, 9/333

Public relations v českých knihovnách 2010 – výsledky průzkumu

Public relations (dále jen PR) jsou fenoménem, který se v českém knihovnictví objevil teprve nedávno. Naprostá většina knihoven jednotlivé PR činnosti provádí zcela automaticky, protože je to běžná součást každodenní interakce knihovny a jejích uživatelů nebo okolí. Systematické, dlouhodobé a precizní PR přináší knihovnám mnoho pozitiv a jsou jednoznačně vratnou investicí.

V jarních měsících letošního roku byl zrealizován průzkum **PR v českých knihovnách 2010**, jehož cílem bylo zmapovat aktuální situaci, stav a zabezpečení PR v českém knihovnickém prostředí. Průzkumný vzorek zahrnoval 250 knihoven různých typů i velikostí (od knihoven velkých, vědeckých, akademických, krajských přes městské až k malým místním knihovnám). Celkem 169 knihoven průzkumu podpořilo a vyplnilo on-line dotazník skládající se z jedenácti jednoduchých otázek. Následující řádky přináší stručné shrnutí výsledků průzkumu, který **byl zaměřen na tyto okruhy:**

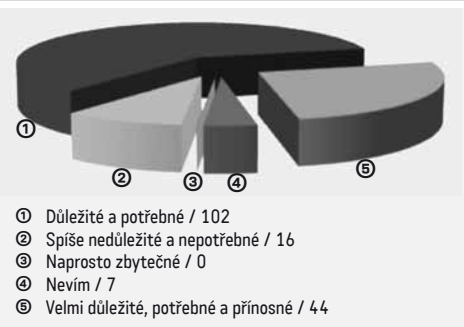
- postoj knihoven k PR a marketingu;
- informační a propagační materiály;
- prostředky k prezentaci a propagaci knihovny;
- analýza externí zpětné vazby;
- akce pořádané pro uživatele a veřejnost;
- odborná spolupráce;
- knihovny a fundraising;
- personální zabezpečení PR a marketingu v knihovně;
- slabší stránky knihovnických PR, perspektivy na zlepšení.

Postoj knihoven k PR a marketingu

Celkem 86 % knihoven v průzkumu vyslovilo jednoznačně pozitivní postoj k PR a marketingu, konkrétně 26 % knihoven považuje PR a marketing za „velmi důležité, potřebné a přínosné“ a celých 60 % za „důležité a potřebné“. Další 10 % knihoven je vnímá jako „spíše nedůležité a nepotřebné“, zato ani jedna knihovna ne zvolila možnost, že PR a marketing jsou „naprosto zbytečné“.

Výsledky jasně vynívají ve prospěch PR a marketingu a svědčí o tom, že knihovny v 21. století jsou otevřené novým možnostem a zohledňují potřeby a vývoj společnosti.

Graf č. 1: Postoj knihoven k PR a marketingu

Informační a propagační materiály

Celkem 84 % knihoven vytváří vlastní informační a propagační materiály – 64 % pouze česky a 20 % v české i cizojazyčné verzi. Přesto se našlo 27 knihoven, které žádné informační ani propagační materiály nemají. Z hlediska moderních knihovnických PR se jedná o významné pochybení. Jde totiž o důležitý komunikační prostředek, kterým knihovna jednoduše informuje o svých službách, aktivitách a novinkách v provozu a také prezentuje a zviditelňuje vlastní existenci.

Prostředky k prezentaci a propagaci knihovny a jejích služeb

Prostředků k prezentaci a propagaci knihovny se nabízí celá řada. Knihovny měly označit všechny, které využívají. Mezi tři nejčastější odpovědi patří webová stránka knihovny (91 %), nástěnky, informační tabule, letáky... (87 %) a tisk – periodika (71 %). Následovaly místní, obecní, regionální akce (56 %), internet (50 %), rozhlas a televize (39 %), odborné knihovnické akce (37 %) a knihovna na Facebooku (19 %). Je patrné, že knihovny jsou v oblasti prezentace a propagace velmi aktivní, činné a přizpů-

sované. O schopnosti rychle se adaptovat na měnící se potřeby společnosti svědčí již zmíněných 19 % knihoven na Facebooku a celkově znatelný přesun k moderním komunikačním technologiím.

Graf č. 2: Prostředky k prezentaci a propagaci knihovny

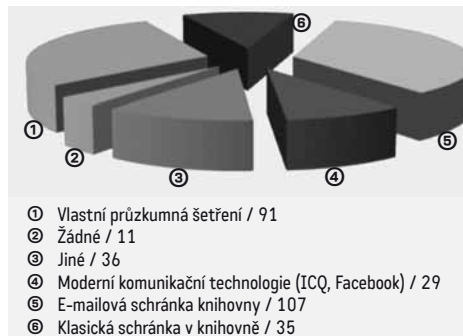
Analýza externí zpětné vazby Zpětná vazba z médií

Pravidelné vyhodnocování informací publikovaných v médiích o knihovně umožňuje vytvořit si reálnou představu o tom, jak je knihovna vnímána veřejností. Celkem 78 % knihoven se analýze zpětné vazby z médií věnuje – 44 knihoven „systematicky a pravidelně“ a 88 knihoven „spíše namátkově“. Analýza informací ze zpětné vazby bývá často podceňována. Je třeba si uvědomit, že se jedná o cenný zdroj podnětů, informací, invencí, jakož i kritických výtek a připomínek. Berou-li se tyto informace v potaz, vedou ke zkvalitnění provozu i služeb knihovny a ve výsledku i k větší spokojenosti uživatelů.

Zpětná vazba od uživatelů a veřejnosti

Komunikace s uživateli i veřejností patří mezi základní PR činnosti v každé knihovně. Naprostá většina knihoven si její význam uvědomuje. Výzkum potvrdil, že 93 % knihoven se svým okolím aktivně komunikuje. Mezi nejvyužívanější komunikační prostředky patří e-mailová schránka (63 %), vlastní průzkumná šetření (54 %) nebo klasická schránka na dotazy a připomínky umístěná v knihovně (21 %). Za zmínku stojí 29 knihoven, které využívají nejmodernější komunikační technologie, např. ICQ, Facebook.

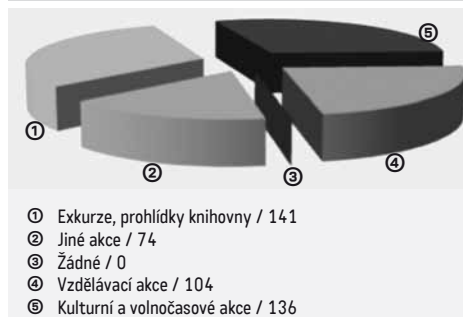
Graf č. 3: Analýza zpětné vazby od uživatelů a veřejnosti

Akce pořádané pro uživatele a veřejnost

Je obecně známo, že knihovny jsou velmi aktivní a kreativní v pořádání akcí pro své uživatele i širokou veřejnost. Nabízejí možnost zúčastnit se vzdělávacích akcí (62 %), kulturních a volnočasových aktivit (81 %), exkurzí a prohlídek knihoven (83 %) i jiných akcí (44 %). Odpověď „nepořádáme žádné akce“ neoznčila ani jedna z oslovených knihoven. Organizování nejrůznějších veřejných akcí spadá mezi tradiční úkoly knihovnických PR. Jedná se o významnou příležitost, kdy knihovna přímo vstupuje do kontaktu se svými uživateli, potenciálními budoucími uživateli, sponzory, partnery... Knihovna prostřednictvím akcí ukazuje své možnosti, kvality a potenciál.

Graf č. 4: Akce pro uživatele a veřejnost

Odborná spolupráce

Meziknihovní spolupráce i spolupráce knihoven s odbornou veřejností jsou jednoznačně vnímány jako důležité. Celkem 98 % knihoven v dotazníku odpovědělo, že se odbornou spolu-

práce aktivně účastní. Pouze tři knihovny jsou doposud v této oblasti nečinné.

Knihovny a fundraising

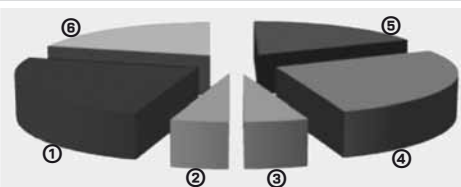
Klasický problém prolínající se napříč všemi knihovnami je nedostatek financí. Knihovny se otevírají nové možnosti získávání financí, zdrojů nebo podpory prostřednictvím tzv. fundraisingu. Celkem 73 % oslovených knihoven se v rámci svých PR těmto aktivitám věnuje – z toho 18 % „systematicky a pravidelně“ a 55 % „spíše namátkově“. Zbylých 27 % knihoven zůstává prozatím pasivních. Je patrné, že i naše knihovny se už naučily „hlásit se o své“, angažovat se za zlepšení vlastní situace, snažit se o získání výhod apod. A to všechno ve svém důsledku opět vede ke zkvalitnění toho, co knihovna nabízí a představuje.

Personální zabezpečení PR

V ideálním případě by se PR v knihovnách měli zabývat kompetentní specialisté, případně samostatné PR oddělení. Některé z knihoven se touto cestou již vydaly, přesto je jejich počet zatím docela nízký (10). Ve 32 % knihoven se PR věnuje ředitel/ka a v dalších 27 % spolupracuje s další/m knihovnicí/kem. Téměř čtvrtina knihoven (24 %) zvolila model delegování PR pověřené/mu knihovnici/kovi, která/ý PR vykonává vedle své další práce. Nejobvyklejším řešením – zřejmě v menších knihovnách – je, že se PR zabývají všichni společně (35 %). Je třeba zmínit i 7 % knihoven, v nichž se PR docela nevěnuje nikdo.

Knihovny měly v průzkumu vyjádřit důvod, proč nezřídily samostatné oddělení pro PR – 41 % knihoven se potýká s nedostatkem finan-

Graf č. 5: Personální zabezpečení PR

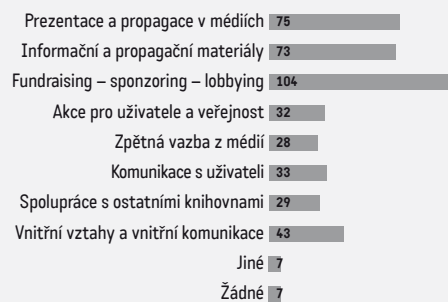
- ① Ředitel / 54
- ② Vlastní PR oddělení / PR specialista / 10
- ③ Nikdo / 11
- ④ Všichni společně / 59
- ⑤ Pověřený knihovník vedle své další práce / 40
- ⑥ Ředitel + další knihovník / 45

ci, lidí nebo prostor, další pětina knihoven (20 %) nepovažuje PR oddělení za nutné. Oba zmíněné důvody současně platí v případě 27 % knihoven. „Jiný důvod“ brání v založení PR oddělení u 4 % knihoven.

Slabší stránky knihovnických PR, perspektivy na zlepšení

Knihovny si dobře uvědomují slabší místa svých PR a oblasti, které by mohly v budoucnu ještě vylepšit. Mezi nejproblematictější patří činnosti spojené s fundraisingem, sponzorin- gem a lobbyingem (62 %), prezentace a propa- gace v médiích (44 %), zkvalitnění informač- ních a propagačních materiálů knihovny (43 %) a úroveň vnitřních vztahů a vnitřní komunika- ce (25 %). Knihovnické PR by se mohly zlepšit také v pořádání akcí pro uživatele i veřejnost (19 %), ve vyhodnocování zpětné vazby z médií (17 %), v komunikaci s uživateli (20 %) nebo ve spolupráci s ostatními knihovnami (17 %). Prezentované údaje vycházejí ze subjektivního hodnocení a napovídají, že knihovny jsou dosti sebekritické. To lze interpretovat jako pozitivní jev, neboť perspektivy na zlepšení se dají nalézt všude. Výjimkou je sedm knihoven, které uvedly, že si nejsou vědomy žádného slabšího místa svých PR. Buď tedy PR dosud vůbec nezavedly, nebo naopak jsou na kvalitu svých PR mimo- řádně pyšné ☺.

Graf č. 6: Slabší stránky PR v knihovnách

Závěrečné shrnutí

Cílem prezentovaného průzkumu bylo zmapovat situaci knihovnických PR v českém prostředí. Zapojilo se celkem 169 knihoven (ná- vratnost 68 %). Průzkum přinesl aktuální souhrnné informace o tom, jak knihovny přis- tupují k PR, které PR činnosti jsou v knihov-

nách průběžně realizovány a které dosud patří mezi opomíjené.

Lze konstatovat, že postoj českých knihoven k PR a marketingu je jednoznačně pozitivní – 86 % oslovených knihoven je považuje za dů- ležité, potřebné a přínosné. Žádná knihov- na neoznačila PR jako „naprosto zbytečné“. Knihovny věnují náležitou pozornost oblastem prezentace a propagace, využívají k tomu širo- ké spektrum prostředků – přes tradiční (ná- stěnky, letáky, tisk, akce) až k těm nejmoder- nějším (webová stránka knihovny, Facebook, internet). Knihovnické PR nepodceňují význam zpětnovazebních informací – 78 % knihoven vy- hodnocuje informace z médií a 93 % knihoven se věnuje analýze zpětné vazby od uživatelů nebo veřejnosti. Nejvyužívanějšími komuni- kačními prostředky jsou e-mailová schránka (63 %) a vlastní průzkumná šetření (54 %). Vzrůstá i počet knihoven využívajících nejmo- dernější komunikační technologie typu Face- book nebo ICQ. Dalším potěšujícím výsledkem je otevřený postoj knihoven k fundraisingu – celkem 73 % knihoven hledá další zdroje finan- ční či materiální podpory nebo aktivně lobbuje za vlastní zájmy a potřeby.

Velké rozdíly se objevují v personálním za- bezpečení PR a marketingu v knihovnách, nejčastěji se těmto aktivitám věnují „všichni v knihovně“ (35 %), dále management knihovny (někdy ve spolupráci s další/m knihovnicí/kem),

často jen některá/ý z knihovnic/ků vedle své další práce. V deseti z oslovených knihoven již funguje samostatné PR oddělení nebo je za- městnán PR specialista. Na druhé straně, v ji- ných jedenácti knihovnách se PR doposud ne- věnuje nikdo.

Úroveň knihovnických PR se velmi různí. Mezi tři oblasti, které knihovny subjektivně vy- hodnotily jako nejproblémovější (a v nichž by se perspektivně rády zlepšily), patří fund- raising, sponzorin- g a lobbying (62 %), medi- ální prezentace a propagace (44 %) a kva- lita informačních a propagačních materiálů knihovny (43 %).

Průzkum přinesl řadu zajímavých a podnět- ných informací o stavu knihovnických PR v ČR. Ze získaných dat jednoznačně vyplývá, že české knihovny jsou si vědomy významu a přínosu PR, že se PR aktivitám náležitě vě- nují a využívají všechny dostupné možnosti a prostředky, jak knihovnu zviditelnit a zlepšit její finanční či materiální situaci. Knihovny si váží svých uživatelů, aktivně s nimi komunikují a snaží se v maximální míře přizpůsobit jejich měnícím se požadavkům a potřebám. Moderní PR pronikly do našich knihoven poměrně ne- dávno, přesto je možné s jistotou konstatovat, že se v tomto prostředí pevně uchytily a po- malu posouvají standard českého knihovnictví – alespoň v některých oblastech – výš a výš.

PETRA ŠICOVÁ > petra.sicova@uhk.cz

ČTENÁŘ informuje

Nominujte své kandidáty na Cenu Jiřího Ortена 2011

Svaz českých knihkupců a nakladatelů přijímá přihlášky na Cenu Jiřího Ortена 2011.

Cena, která se udílí mladému autorovi prozaického či básnického díla, napsaného v českém jazyce, jemuž v době vydání díla nebylo více než třicet let, bude udělena již po čtyřicetileté. Podobně jako v předcho- zích ročních je spojena s finanční prémie ve výši 50 000 Kč.

Kandidáty mohou do soutěže nominovat nakladatelé, veřejné knihovny, redakce deníků a časopisů, rozhlasové a televizní stanice a instituce zabývající se podporou literatury a jejím šířením. Podmínkou nominace je knižní vydání díla během roku 2010. Termín uzávěrky všech nominací je 31. leden 2011.

Nominovaná díla je třeba v pěti výtiscích spolu s přihláškou zaslat poštou na adresu: Sekretariát SČKN, P. O. Box 177, 110 01 Praha 1, nebo osobně doručit do sekretariátu SČKN (Klementinum 190, Praha 1).

Laureát Ceny Jiřího Ortена 2011 bude vyhlášen během knižního veletrhu Svět knihy Praha 2011.

NA NÁVŠTĚVĚ V MOSKEVSKÉ KNIHOVNĚ

Před několika měsíci jsem nakrátko odcestoval do Moskvy. Docela jsem se těšil, protože naposledy jsem byl v této metropoli před 35 lety a předpokládal jsem, že se od té doby hodně změnila. Už cestou z letiště jsem si všiml spousty billboardů na spotřební zboží, které v sovětském Rusku bylo nedostatkové. Při pohledu na poutače, jejichž rozměry převyšovaly i ty, které jsem znal z New Yorku, jsem si vzpomněl, jak se říkalo, že v Sovětském svazu měli vše největší, dokonce i trpaslíky...

Problém se získáním víza mi odpadl, neboť jsem využil nabídky Svazu knihkupců a nakladatelů organizovaně navštívit mezinárodní knižní veletrh, jehož čestným hostem byla naše republika. S kolegyní z hradecké knihovny jsme se však podívali i do několika knihoven. Snad nejvíce nás zaujala Ústřední městská veřejná knihovna N. A. Někrasova, jak zní její oficiální název. Nikdo jí však neřekne jinak než Někrasovka.

Vypravili jsme se do ní hned druhý den po prohlídce české expozice na veletrhu a po besedě s M. Vieweghem. Od ruských přátel jsme měli itinerář, který nám radil, že máme vystoupit ve stanici metra Baumanská. Ta nese stejný název jako ulice, kde měla být knihovna. Když jsme se ocitli na ulici, knihovnu jsme nikde neviděli. Kdokoliv, koho jsme se na Někrasovku ptali, ať byl mladý, nebo starý, nás posílal stále stejným směrem. Byl to pro nás důkaz, že obyvatelům Moskvy není knihovna neznámá. Asi po patnácti minutách chůze po moskevském bulváru jsme se už ocitli poblíž knihovní budovy. Těm, kteří se do Někrasovky vypraví příště, doporučujeme, aby od stanice metra použili trolejbus, cesta bude rychlejší a méně únavná.

Někrasovka sídlí v několika budovách, v Baumanské ulici je však její hlavní část. Je to nenápadný několikpatrový dům, do něhož se knihovna před lety přestěhovala z budovy, která pak sloužila jako věhlasná restaurace Praha. Po chvíli čekání v šatně se nás ujala průvodkyně z oddělení mezinárodních vztahů. Zavezla nás do třetího patra a představila nám ředitelku a její náměstkyni. Ně-

krasovku nyní řídí mladá štíhlá žena představující typického manažera. Nad šálkem ruského čaje nás v krátkosti seznámila s historií i současností knihovny.

Dozvěděli jsme se, že bibliotéka vznikla v roce 1919 a je jednou z pěti ústředních moskevských knihoven. Zaměstnává 380 osob. Jejím zřizovatelem je sice moskevský magistrát, ale prostředky na nákup fondů pocházejí od ruské vlády. Loni se jednalo o částku 27 milionů rublů, letos to bylo už o čtyři miliony rublů více. Navíc dostává povinné výtisky.

Vstup do knihovny je možný pouze po registraci. Je ale bezplatná a ročně si průkazku odnese 70 000 čtenářů. Během chvíle ji vystavili i nám, českým knihovníkům. Stačilo jen předložit pas a podívat se do kamery. S ochranou osobních dat si příliš hlavu nelámou. Náš portrét se na průkazce sice neobjevil, ale jako soubor byl uložen natrvalo do centrálního počítače.

A pak už následovala exkurze po knihovně. Kvůli obavám z nákazy prasečí chřipkou měli pracovníci ve službách nasazenou roušku. Nařídil to primátor Jurij Lužkov, na jehož portrét jsme v knihovně několikrát narazili. Primátor uznává potřebnost knihoven, což vyjádřil 23. září 2009 podepsáním knihovního zákona. Moskevským knihovníkům navíc prosadil vyšší průměrný plat, než jaký je např. v Ruské státní knihovně (bývalé Lenince).

Zdalo se nám, že to knihovníci v Někrasovce oceňují a jsou i aktivnější. Zejména na nás udělal velký dojem rozvoz knih hendikepovaným přímo do jejich domácností. Byl zaveden v roce 2008. Službu zabezpečuje oddělení dispečerských služeb tvořené šesti stálými pracovníky, několika nezaměstnanými ženami a 30 studenty. Každý má na starost deset rodin a kromě dovezení knih jim z nich předčítají a pomáhají i s některými domácími pracemi, na něž hendikepovaní nestačí. Aby se dostali do bytů, jsou vybaveni legitimací a jednotným oblečením sestávajícím z bundy a kalhot. Tato služba je velmi žádaná, takže se uvažuje o zapojení dalších osob.

Chvilí jsme se zdrželi v tiskovém oddělení, které vydává nejen profesionálně zpracované odborné publikace, ale i kalendáře a propagační letáky. Čtyřikrát do roka tu vychází *Vestník bibliotek Moskvy*. Knihovna totiž metodicky řídí 439 moskevských knihoven a dostává od nich statistické výkazy.

V oddělení monitorování je pak čtyři knihovníci zpracovávají a sumarizují. Naproti tomu oddělení spolupráce s národnostmi zaměstnává o dvě osoby více, udržuje kontakt s 24 dětskými domovy a organizuje soutěže básníků i večery s moskevskými spisovateli.

Na závěr se nám naše průvodkyně pochlubila nově vytvořeným oddělením informačně-multimediálních zdrojů. Má 14 pracovníků a zaměstnává redaktory, novináře, scenáristy i kameramany. Jeho vznik ovlivnila skutečnost, že 30 procent uživatelů knihovny je mladších 35 let a preferuje moderní elektronické zdroje. Na DVD proto pro ně vydává časopis popularizující četbu. Do moskevské televize přispívá reportážemi z knihoven a právě dokončilo instruktážní film pro knihovníky, jak se mají oblékat a chovat ke čtenářům. Pochopitelně, že nás toto téma zaujalo a požádali jsme o exemplář, abychom jej mohli předvádět v našich knihovnách.

ČTENÁŘ informuje

Ministerstvo kultury – odbor umění a knihoven vyhlašuje výběrové dotační řízení pro rok 2011

na poskytnutí dotací provozovatelům knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, občanským sdružením dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a zájmovým sdružením právnických osob dle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora

na nekomerční projekty z oblasti knihoven.

1) Program: Veřejné informační služby knihoven – VISK

(VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven v oblasti ICT, VISK 3 – Informační centra knihoven, VISK 5 – RETROKON, VISK 6 – Memoriae Mundi Series Bohemica, VISK 7 – Kramerius, VISK 8 – Informační zdroje a Jednotná informační brána, VISK 9 – CASLIN a Národní autority ČR)

2) Dotační řízení: Knihovna 21. století – K 21

(podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost, ochrana knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí)

Příhlášky a stanovené podmínky na adrese:
Ministerstvo kultury ČR, odbor umění a knihoven, P. B. 74, Maltézské náměstí 1, 118 11 Praha 1 – Malá Strana,
<http://www.mkcr.cz>

VISK též na <http://visk.nkp.cz/>.
Knihovna 21. století též na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Knihovna21.htm.

Bližší informace:
Mgr. Petra Miturová, tel.: 257 085 216 (VISK 2,5,6,7,8,9)
Mgr. Michal Fojtík, tel.: 257 085 357 (VISK 3 a K21)
PhDr. Vít Richter, tel.: 221 663 338

» Uzávěrka: 10. ledna 2011

Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů 2010

V rámci Měsíce české a slovenské vzájemnosti se ve dnech 3. až 5. října konal v Trnavě 13. ročník mezinárodního setkání českých, slovenských a moravských knihovníků – bibliografů. Akci připravila Slovenská národní knihovna – Národní bibliografický ústav Martin ve spolupráci se Spolkem slovenských knihovníků – bibliografů, Trnavským samosprávným krajem a Knihovnou Juraje Fándlyho v Trnavě. Setkání se konalo pod záštitou předsedy Trnavského samosprávného kraje ing. Tibora Mikuš, PhD.

Mgr. Lívia Koleková, ředitelka KJF v Trnavě, otevírá 13. ročník kolokvia

Kolokvium se uskutečňuje pravidelně od roku 1997, střídavě na Slovensku, na Moravě nebo v Čechách, a to pokaždé v rámci Měsíce české a slovenské vzájemnosti. Na Slovensku se konalo naposledy v roce 2008 v Krajské knihovně Ludovíta Štúra ve Zvolenu.

Hlavním cílem této mezinárodní akce je setkání odborníků z oblasti bibliografie, prezentace výsledků vlastní práce a výměna zkušeností. Už tradičně se začalo v neděli odpoledne, kdy hosté z Čech, Moravy a Slovenska společně navštívili hrad Červený Kameň. Kolokvium se konalo z prostorových důvodů (asi 55 účastníků) v konferenční místnosti hotelu Inka v Trnavě, v němž byli účastníci rovněž ubytováni.

Začátek kolokvia patřil domácím organizátorům, zástupcům Trnavského samosprávného kraje a ředitelce Knihovny Juraje Fándlyho

Mgr. Lívii Kolekové, která přivítala hosty a stručně představila hostitelskou knihovnu. Ředitel odboru kultury Ing. Viliam Kubányi tlumočil účastníkům pozdrav předsedy trnavského kraje, který se z pracovních důvodů omluvil za svou nepřítomnost.

Na podnět PhDr. Anny Kucianové, moderátorky prvního dne jednání, jeho účastníci minutou ticha uctili památku nedávno zesulé Ing. Hany Študentové, ředitelky Vědecké knihovny v Olomouci, kde se kolokvium konalo v minulém roce.

Hlavními tématy letošního setkání byly významné osobnosti v regionech v kontextu bibliografického zpracování, regionální články v periodickém tisku, regionální monografie měst a obcí, sestavování kalendárií regionálních osobností, zpracování hungarik a publikací jiných menšin a bibliografie věnované významným osobnostem a česko-slovenským vztahům v rámci jednotlivých měst a obcí.

Odborný program byl zajímavý a bohatý, vystoupilo v něm 23 odborníků z Čech, Moravy a Slovenska. Průvodní akcí byla výstava v čítně Knihovny Juraje Fándlyho věnovaná životu a dílu Antona Augustína Baníka, které blíže ve své prezentaci představil doc. PhDr. Augustín Maťovčík, DrSc.

Trnavskému regionu a jeho osobnostem se ve svých příspěvcích věnovali již zmíněný doc. A. Maťovčík ze Slovenské národní knihovny v Martině v příspěvku *Působení Antona Augustína Baníka v Trnavě*, Mgr. Zuzana Mesárošová z Knihovny Juraje Fándlyho ve vystoupení *Bibliografická činnost Knihovny Juraje Fándlyho v Trnavě*, Mgr. Judita Kontárová z Galantské knihovny představila *Významné osobnosti Galanty* a Marta Vargová ze Žitnoostrovské knihovny v Dunajské Středě vystoupila s příspěvkem *Přehled zpracování hungarik*. Tato knihovna má výjimečné postavení v systému slovenské národní bibliografie, plní funkci ústřední knihovny pro kooperaci zpracování záznamů z maďarských periodik vydá-

vaných na Slovensku, jako integrální součástí předmětu slovenské národní bibliografie.

Trnavský samosprávný kraj vydal v roce 2008 monografii *Rodný můj kraj*, kterou v krátké prezentaci představil Mgr. Patrik Veľšic. O kvalitě publikace svědčí fakt, že v roce 2008 získala ocenění Slovenského syndikátu novinářů Nejkrásnější kniha o kraji a v roce 2009 vyšlo její druhé doplněné vydání.

Vzhledem k velkému počtu prezentací se v tomto článku nemůžeme podrobně věnovat všem, proto uvedeme alespoň názvy přednesených příspěvků a jména jejich autorů. Plné texty budou zveřejněny v elektronickém sborníku i v jeho tištěné podobě, kde si je bude možné podrobně přečíst. Následující řádky můžete proto považovat i za upoutávku a pozvání k prostudování avizovaného sborníku.

V pondělí, první den kolokvia, vystoupilo celkem 13 přednášejících, odborný program otevřela prezentace *Poeta Laureatus Ioannes Bocatius (1569–1621)*, kterou přednesla PhDr. Klára Kernerová z Veřejné knihovny J. Bocatia v Košicích. Poté v plynulém sledu následovaly prezentace a přednášky představující osobnosti, jako byl např. *Peter Fradelius (1581 až 1621)*, kterého přiblížila PhDr. Anna Kucianová ze Slovenské národní knihovny v Martině, zajímavá a podnětná byla přednáška Mgr. Ivy Bydžovské z Knihovny NM v Praze *Knížata, světci a vrazi. Osoby a osobnosti v kramářských tiscích Knihovny Národního muzea. Střední Čechy spatřené: několik poznámek k máchovské literatuře a bibliografii* představil Ing. Jiří Mika ze SVK v Kladně. *Moravské retrospektivní regionální bibliografii se věnoval* doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc. Autoři PhDr. Zdeněk Pokluda z Knihovny Univerzity T. Bati ve Zlíně a Ing. Jan Kaňka z KK Františka Bartoše ve Zlíně společně připravili prezentaci *Bibliografie batovské literatury a její online prezentace*, kterou zajímavým způsobem představil J. Kaňka. Pak následovala již zmíněná přednáška doc. A. Maťovčíka *Působení Antona Augustína Baníka v Trnavě*, Mgr. Elena Matisková z Krajské knihovny Ludovíta Štúra ve Zvolenu představila sportovce *Jan Bezrouk a Jan Koutný ve sportovním dění Zvolena*. Východní Slovensko zastupovala Bc. Zuzana Džupinková ze Státní vědecké knihovny v Prešově prezentací *Perso-*

Účastníci kolokvia na prohlídce dětského oddělení KJF v Trnavě

nní bibliografie rusínských a ukrajinských malířů Slovenska. Svou prezentací *Jaromír Nohavica* doplněnou osobními vzpomínkami na bývalého kolegu zaujala PhDr. Alena Hrazdilová z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě. Závěrečný příspěvek *Obraz historických i současných regionů v českých, moravských a slezských periodikách se zaměřením na regionální dějiny a vlastivědu* přednesla PhDr. Václava Horčáková z Knihovny Historického ústavu AV ČR.

Celodenní maraton poslední přednáškou ještě neskončil... Po odborné části programu – přes nepřízeň počasí – si účastníci kolokvia vzali deštníky a společně vyrazili do ulic města, kde navštívili historické památky „Malého Říma“. Na prohlídce je provázela a odborný výklad podala knihovnice Mária Miháliková (dnes již v důchodu). Procházku městem ukončili v KJF a společně si prohlédli její prostory.

Hostitelská knihovna dodržela i tradici společenského posezení a z knihovny se všichni přesunuli do Klubu policie, kde byla připravena večeře s překvapením v podobě folklorní hudební skupiny Koverovci, která pobavila a rozezpívala všechny přítomné.

Poslední den – v úterý – se moderování zodpovědně ujala Mgr. Eva Svobodová ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. (Důrazně sledovala, aby přednášející dodržovali vymezený čas a díky její „žluté kartě“ vyšel program „přesně na minutu“.)

Další kolo přednášek otevřela Martina Zlatohlávková z Krajské knihovny Pardubice vystoupením *Všední život Pardubáka za druhé světové války 1939–1945* a po něm plynule následovaly přednášky *Regionální monografie Královéhradecka* (Bc. Ivana Novotná, SVK

v Hradci Králové), *Historie středních Čech pohledem bibliografa* (PhDr. Jiřina Kádnerová, SVK v Kladně), *Monografie jihočeských měst a obcí 1995–2010* (Mgr. Libuše Straková, JVK v Českých Budějovicích), *Bibliografická činnost Knihovny Juraje Fándlyho v Trnavě* (Mgr. Zuzana Mesárošová, KJF v Trnavě), *Historie a současnost zpracování kalendářů v Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem a poutník Karel Hynek Mácha* (Jitka Hainzová, SVK v Ústí nad Labem), *Významné osobnosti Galanty* (Mgr. Judita Kontárová, Galantská knihovna), *Databáze regionálních osobností Liptovské knihovny Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovském Mikuláši v automatizovaném informačním systému PC-Lib – její budování a význam* (PhDr. Ivona Salajová, Liptovská knihovna G. F. Belopotockého v L. Mikuláši), *Databáze osobností a událostí v Krajské knihovně Karola Kmetku v Nitře* (Viola Bielíková, KK K. Kmetku v Nitře), *Personálie v zrcadle banskobystrických kulturních institucí* (Mgr. Soňa Šváčová, Státní vědecká knihovna v B. Bystrici), *Přehled zpracování hungarik* (Marta Vargová, Žitnoostrovská knihovna v Dunajské Středě), *Čeští a moravští divadelníci v Státním divadle v Košicích od 20. let 20. století* (Mgr. Valéria Farah, SVK v Košicích).

Závěr a zhodnocení předchozích ročníků patřily tradičně doc. PhDr. Jaromíru Kubíčkoví, Csc., a doc. PhDr. Miloši Kovačkovi, PhD. Bohužel, oba pánové museli z pracovních dů-

vodů odejít dřív, a tak se jejich úkolu vynikajícím způsobem zhostila PhDr. Jiřina Kádnerová, předsedkyně bibliografické sekce Sdružení knihoven ČR. Vyjádřila spokojenost s výběrem okruhu hlavních témat i s úrovní příspěvků, které na kolokviu odezvěly, a konstatovala, že „hlavně téma *Významné osobnosti v regionu je nevyčerpatelné, o čemž přesvědčily i přednesené příspěvky věnované knížatům, světcům, vrahům, poutníku Máchovi, podnikateli Batovi či bývalému knihovníkovi a kolegovi Jaromíru Nohavicovi.*“ Ostatní příspěvky se zabývaly především regionální bibliografií měst a obcí. V této souvislosti dr. J. Kádnerová tlumočila výzvu doc. Kovačky, aby v budoucnosti přednášející věnovali větší pozornost zpracování retrospektivní bibliografie v Čechách. Do budoucna navrhl uvážit, zda by nebylo vhodné stanovit předem počet přednášek, které na kolokviu zaznějí a pozvala účastníky na již čtrnácté setkání, které se uskuteční v roce 2011 v Jihlavě od 2. do 4. října. Na závěr poděkovala všem organizátorům za vynikající přípravu a průběh odborného i průvodního programu.

I my, jako hostitelská knihovna, věříme, že kolokvium splnilo svůj cíl a i navzdory nepříznivému počasí odcházeli všichni účastníci do svých míst a knihoven spokojeni, plni nových zajímavých dojmů, informací a zážitků.

DARINA KRÁLOVÁ

> metodika@kniznicatrnava.sk

Do češtiny přeložila **OLGA VAŠKOVÁ**

Foto: Archiv KJF v Trnavě

Krásné a spokojené vánoční svátky a celý rok 2011

*naplněný zdravím, pohodou,
osobními a pracovními úspěchy přejeme všem
našim čtenářkám, čtenářům, knihovnicím,
knihovnicům a obchodním partnerům.*

Váše redakce časopisu ČTENÁŘ

Přehled obhájených diplomových prací na ÚISK FF UK v květnu 2010

Dnes vám přinášíme již desátý přehled diplomových prací obhájených na Ústavu informačních studií a knihovnictví Univerzity Karlovy v Praze. Práce z tohoto „jubilejního“ seznamu byly obhájeny při státních závěrečných zkouškách v květnu 2010. Cílem tohoto seriálu je pravidelně seznamovat knihovnickou veřejnost se zdroji aktuálních informací z oblasti knihovnictví, informačních studií, knihovnědy a studia nových médií a přispět k většímu využití diplomových prací našich studentů.

V květnovém termínu státních závěrečných zkoušek na ÚISK FF UK ukončilo magisterské studium dvanáct studentů (z toho deset na oboru Informační studia a knihovnictví a dva na oboru Studia nových médií) a bylo obhájeno dvanáct diplomových prací. V případě, že vás téma některé z nich zaujme a budete mít zájem se o něm dočíst v *Čtenáři*, kontaktujte redakci časopisu nebo nás a my autora příslušné práce s nabídkou zveřejnění výtahu oslovíme.

V minulosti jste si na základě této spolupráce mohli přečíst např. články *Ústřední knihovna Evropské komise – od vzniku až po současnost* (Soňa Hanušová, Čtenář 01/2008), *Školní knihovny ve Španělsku* (Dana Bjačková, Čtenář 03/2008), *Švédský institut dětských knih* (Petra Myšková, Čtenář 06/2008).

Informace o zadaných, odevzdaných a obhájených bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních pracích na Ústavu informačních studií a knihovnictví je možné vyhledávat pomocí systému ISDP (Informační systém diplomových prací) na <http://isd.p.alstanet.cz/>. V ISDP např. zjistíte, kdo byl vedoucím a oponentem práce, překlad názvu práce do angličtiny, autorský abstrakt, rozsah práce a klíčová slova.

Výtisky všech obhájených prací jsou uloženy v areálu FF UK v Knihovně společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích, U Kříže 8, Praha 5 - Jinonice.

Seznam názvů a autorů obhájených diplomových prací

- *Digitální knihovny kvalifikačních prací v ČR a v zahraničí* (Bc. Irena Baranayová)
- *Přístup k informacím pro osoby se speciálními potřebami: se zřetelem na služby veřejných knihoven* (Bc. Eva Cerniňáková)
- *Trístupňový model kurzu informační gramotnosti pro studenty Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze* (Bc. Lenka Kropáčková)
- *Přístupnost webových stránek státní správy* (Bc. Aleš Pietrula)
- *Česká licence Creative Commons: autorské právo moderní doby* (Bc. Natálie Piglová)
- *Sdílení informačních zdrojů v organizaci: případová studie portálového řešení* (Bc. Ivana Svatošová)
- *Účelové modifikace informace v komunikačním procesu* (Bc. Alena Svobodová)
- *Komunikace ústřední státní správy na příkladu vybrané instituce* (Bc. Zuzana Šidlichovská)
- *Internetová reklama jako nástroj současného marketingu v informační společnosti* (Bc. Kateřina Šílová)
- *Kontextové linkování na Univerzitě Karlově v Praze* (Bc. Michael Zach)
- *Mashupy a kultura API* (Bc. Eliška Hutníková)
- *eHealth: nová média ve zdravotnictví* (Bc. Lucie Bartůňková)

PETRA MYŠKOVÁ > Petra.Myskova@ff.cuni.cz VĚRA PILECKÁ > Vera.Pilecka@ff.cuni.cz

Týden knihoven 2010 se spisovateli

K letošnímu 14. ročníku této již tradiční akce SKIP ČR se přihlásilo se svými aktivitami více než 400 veřejných knihoven. Letošní motto bylo *Knihovna pro všechny* a v centru zájmu byli především naši uživatelé, ovšem tentokrát byl v týdnu od 4. do 10. října 2010 pro každou cílovou skupinu připraven jiný program. Týden knihoven zahájil 1. a 2. října *Knihovnícký happening*, který se uskutečnil v Turnově, u příležitosti 190. výročí založení Městské knihovny Antonína Marka Turnov. Cílem aktivit knihoven na podporu knih a čtenářství bylo nabídnout atraktivní využití volného času. Zajímavé pořady se spisovateli připravily knihovny ve všech regionech.

V jihočeské Bechyni nás zaujala beseda o cestopisných knihách s Ivonou Březinovou, v Benešově nad Černou proběhlo autorské čtení s Jiřím Macounem, v Chotovínách nabídla knihovna posezení s Jaroslavem Wimmerem a povídání o jeho knize *Chotoviny*. V Křemži proběhla beseda se spisovatelkou Miluší Vítečkovou, u vycházku za historií své obce se vydali obyvatelé Lišova s autorem knih o historii Československa Danielem Kovářem, setkání s novinářkou, spisovatelkou a humanitární pracovnící Petrou Procházkovou nabídla knihovna ve Strakoněch. Vodňany připravily akci se spisovatelem Janem Bauerem a Volary zase besedu spojenou s autorským čtením a autogramiádou Zdeny Parkosky.

Křest knihy *Když hodiny padaly z věže* a autorské čtení Věry Linhartové připravila Knihovna Jiřího Mahena v Brně. Čtení s autorkou Věrou Řeháčkovou proběhla v jihomoravských Brumovicích, *Česko-slovenské čtení dětí* s Renatou Fučíkovou, autorkou knihy *T. G. Masaryk*, zaujalo v Hodoníně. Akce pro děti se spisovatelem a básníkem Milošem Kratochvílem a spisovatelkou Táňou Kubátovou se uskutečnila v Hustopečích, čtenáře v Jevišovce potěšila spisovatelka Věra Fojtová. Brněnskou spisovatelku, malířku a kreslířku Olgu Vlasákovou přivítali v Kyjově. *Schody do nebeského pokoje* – beseda se spisovatelem, skladatelem, žurnalistou a fotografem Lubomírem Müllerem spojená s autorským čtením ze stejnojmenného románu zaujala jistě čtenáře v Moravském Krumlově. V rámci celostátní kampaně Celé

Česko čte navštívil Tišnov známý a úspěšný spisovatel Michal Viewegh.

Galapágy – peklo i ráj – akci s promítáním a autogramiádou knihy cestovatelů D. Smržové a S. Hořínka připravila knihovna Rotava v Karlovarském kraji. Sokolov nabídl besedu se spisovatelkou Simonou Monyovou. Autorské čtení Anny Johany Nykové z knihy *Babka Ťapka na kraji světa aneb Nový Zéland očima české babičky* připravili v Holicích v Královéhradeckém kraji. Lázně Bělohrad besedovaly se spisovatelem Oldřichem Vágnerem o knize *Cesta byla dobrá, místy špatná* v prostorách knihovny a den s Ivou Procházkovou strávili čtenáři v Náchodě. Vamberk navštívil Martin Videnský s autorským čtením z knihy poezie *Potichu i nahlas*. Liberecký kraj reprezentuje Česká Lípa s pořadem *Zlobilky* Marty Drijverové – setkání se spisovatelkou knih pro děti, autorkou televizních pořadů, rozhlasových her, seriálů a divadelních her. V Semilech připravili autogramiádu, promítání filmu a besedu s Michalem Vieweghem. Tanvald pozval pro své čtenáře spisovatelku Kláru Hoffmannovou a *Legrační dům* – autorské čtení se spisovatelem Jiřím Kahounem a ilustrátorem nabídl Turnov.

Autorská beseda se spisovatelkou Věrou Řeháčkovou proběhla v Bystrici v Moravskoslezském kraji. Diskusní salon se spisovatelem a záhadologem Arnoštem Vašíčkem v Čitárně a literární kavárně NOIVA připravili v Českém Těšíně, besedu s Ludvíkem Kuncem pro žáky 6. a 7. tříd o jeho knihách i o práci v ZOO

Ostrava nachystala knihovna v Havířově. Spisovatele Vladimíra Hulpacha pozval Horní Benešov, křest knihy Jaroslavy Grobcové *Od Velké Moravy svítá* proběhl v Novém Jičíně, beseda s publicistkou Lenkou Rožnovskou, ilustrátorkou a spisovatelkou známou zejména svými články v časopisu *Sluníčko* byla v Opavě. *Utajený svět* a *Záhady Itálie* byly dvě akce s Arnoštem Vašíčkem v Orlové, autorské čtení Pavla J. Hejálky proběhlo v Rýmařově a Příbor navštívila Petra Braunová. Stonava nabídla interaktivní aktivitu se Zuzanou Pospíšilovou pro děti a rodiče, Studénka opět Petru Braunovou a Třinec *Malinový sviat / Malinový svět* – setkání s regionální básničkou Anielou Kupiec.

Literární beseda se spisovatelem Arnoštem Vašíčkem na téma *Planeta záhad* se udála v Brodce u Přerova v Olomouckém kraji. Jeseň přivítal Ivona Březinová, křest knihy regionálního autora Petra Lindušky *Tož tak: báje, pověsti, básničky, písničky a iný plke* připravil Litovel. Prostějov navštívila Ivona Březinová, Šternberk Martina Drijverová se svým pořadem *Fantasy v našem životě*. Literární beseda s autorkou dětských knih Jaroslavou Paštikovou zaujala Choceň v Pardubickém kraji. Jaroměřice u Jevíčka a Jevíčko nabídl vzpomínkové povídání se spisovatelem Leo Pavlátem, ředitelem Židovského muzea v Praze, besedu s E. Polaneckou nad knihou *Moje milá Barunko* nachystala Litomyšl. Spisovatel František Uher navštívil Pardubice, autorské čtení z nového románu *Biomanzelky* Michaela Viewegha slyšely Svitavy. V Ústí nad Orlicí besedoval Ivan Klíma se studenty.

Petra Braunová stihla i Horažďovice a Horšovský Týn v Plzeňském kraji, Kašperské Hory potěšila Ivona Březinová a M. Malá. Černá hodinka se spisovatelem Ondřejem Fibichem proběhla v Kolinci, Kožlany si pozvaly spisovatele a námořníka Jiřího Franka. V Nýrsku četla Soňa Křečanová *Ženy, které běhaly s vlky* a *Legendy staré Šumavy*, hostem akce v Rokycanech byla specialistka na zdravou výživu, spisovatelka Jarmila Mandžuková. Staňkov zaujala nezdolná Petra Braunová a Strážné spisovatel Ondřej Fibich. Prezentace knihy Jana Štemberka *Fenomén cestovního ruchu* proběhla v Praze. Besedu se spisovatelkou Stanislavou Nopovou o knize *Riskantní prázdniny* nabídl středo-

český Benešov. Zavírání studánek – povídání a promítání se spisovatelem Ondřejem Fibichem nabízela Březnice a svého *Básníka v báglu* prodávala Ivona Březinová v Čelákovcích. Křest nové knihy M. Hruškové *Stromy* nás provedl Dobříš, v Dolním Bousově potěšila Renata Šulcová. Mladá Boleslav seznámila své čtenáře se spisovatelkou, cestovatelkou a fotografkou Zuzanou Samkovou v pořadu Cesta za medvědy a ve Slaném proběhla beseda s Jiřím Červenkou, autorem knih *Šla s ním až k šibenici* a *Prokletí továrníka Pály*, který představil svou novou knihu.

Bílina zaujala autorským čtením regionálního začínajícího autora Ladislava Pospíchala z knihy *Inverze*, která je věnována Ústeckému kraji. Spisovatelka Jiřina Šiklová představila svým příznivcům knihy *Deník staré paní*, *Dopisy vnučce* a *Matky po e-mailu* v Litoměřicích, Postoloprty a Žatec navštívila opět Ivona Březinová. Brtnice v kraji Vysočina pozvala spisovatele Vlastimila Vondrušku, *Básníka v báglu* dovezla Ivona Březinová i do Třeště. Povídání o četnicích a *Četnických humoreskách* s Michalem Dlouhým, spisovatelem a duchovním otcem stejnojmenného televizního seriálu, připravila Třebíč. Kunovice a Strání ve Zlínském kraji představily spisovatele Michala Čagánka, *Město v mé paměti* – besedu s Ivanem Maliňákem z Považské Bystrice, autorem životopisné knihy, ve které zaznamenal kořeny své rodiny, nachystal Rožnov pod Radhoštěm.

ROMAN GIEBISCH
➤ Roman.Giebisch@nkp.cz

Čteme pejskům

Rodiče, paní učitelka i paní knihovnice se určitě shodnou na tom, že jejich přání je, co nejvíce pozitivně ovlivnit vztah dětí ke knize a k četbě jako takové. Což znamená docílit toho, že si dítě, které nerado četlo, samo sedne s knihou pohádek v ruce a začne si ji nejen prohlížet, ale i nahlas číst a ještě tuto jeho činnost bude provázet radost a uspokojení. Že vám to připadá docela neuvěřitelné? Příznávám, já sama jsem si nebyla jistá, zda se mi povede takového stavu dosáhnout. A nezbyvá mi nic jiného, než s velkou radostí a uspokojením konstatovat, že se to povedlo.

Nebyla jsem ale sama, kdo se o to přičinil. Měla jsem hned tři pomocníky, a ne ledajaké. Prvním byla paní canisterapeutka, dále její čtyřnohý přítel a čtyřnohá přítelkyně. A o co tedy vlastně šlo? Při zrodu mého projektu jsem se inspirovala pouhou zmínkou v zahraničním zdroji o možnosti provádět canisterapii (způsob terapie, která využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka) do-

hromady s četbou. Ovšem žádné další bližší informace jsem nenašla. Ani u nás v Česku canisterapeuti o takové metodě neslyšeli. A tak nezbyvalo, než si sestavit metodický postup, oslovit vybranou canisterapeutku, představit jí svůj projekt a požádat ji o spolupráci. Canisterapeutka Ing. Olivie Bischofová byla mým návrhem nadšená, avšak stejně jako já i ona šla do neznáma. Dohodly jsme se však na spolupráci a za podpory vedení **Městské knihovny Český Těšín** vznikl projekt **Čteme pejskům**.

Tento projekt má už za sebou první zkušenosti. Velice mě i O. Bischofovou potěšilo, že jsou to pouze kladné zkušenosti. Nadšení dětí pro četbu jako takovou, jejich radost z toho, že hlavním adresátem, který projevoval náklonnost a radost z četby, je pes, byly nepopsatelné. Přítomnost pejska zcela prolomila veškeré bariéry hlavně ve vztahu

k četbě, ale také a především odbourala individuální bariéry – a to takové, kdy dítě nerado čte nahlas nebo odmítá číst před ostatními dětmi v kolektivu. Velice podstatné a prvořadé bylo pozitivní působení pejska na všechny děti. Byl pomocníkem při navazování kontaktu i při komunikaci samotné. Kontaktem s pejskem docházelo u dětí

k mnoha prospěšným změnám. Pejsek byl velkým kamarádem všech dětí, mohly si s ním hrát, pohladit ho i pomazlit se s ním. Samozřejmě v první řadě byl ale tím, kdo rád a trpělivě naslouchal jejich čtení.

Smyslem projektu **Čteme pejskům** je nejen vybudování kladného vztahu dítěte k četbě a poznávání po-

citů, které u něho četba probouzí, ale také odbourávání napětí, zlepšení schopnosti soustředit se, zlepšení vztahů mezi dětmi. Ve finální etapě projekt přináší dětem radost, motivaci a uspokojení. Děti tak často překonávají pocity své vlastní nedostatečnosti.

Vzhledem k tomu, že biblioterapie spolu s muzikoterapií je obsahem mé diplomové práce, jsem velice potěšena, že moje myšlenka, kterou jsem realizovala a dovedla ke zdárnému konci v podobě projektu **Čteme pejskům** ve spolupráci s canisterapeutkou a jejími pejsky, má viditelné a jednoznačně kladné výsledky. Celý projekt nelze jinak než vřele doporučit i ostatním.

Text a foto HALINA PACIORKOVÁ
studentka Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě

Darujme si kúsok historických tradícií

Pod názvem v titulku probíhá mezinárodní příhraniční projekt, do kterého se zapojily Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne a Regionální knihovna Karviná. Projekt má dlouhodobý charakter a je rozdělen do několika aktivit s ukončením v březnu roku 2011, kdy proběhne mezinárodní konference pojednávající problematiku dětského čtenářství v obou knihovnách.

Hlavním cílem projektu je podpora čtenářství a četby u dětí v České a Slovenské republice a rovněž rozvoj česko-slovenských vztahů a výměna pracovních zkušeností a znalostí mezi knihovny a informačními pracovníky obou knihoven.

Jako první se uskutečnilo předčítání pověstí zaměřených na oba regiony. Dětem v karvinské knihovně byly představeny pověsti dvou oravských regionálních autorů – Petera Huby *O čertovi, čo rád knihy čítal*, Miroslava Karcola *Ako havran Jana zachránil*, a slovenským dětem pověsti Libuše Kolkové *Zbojník, sedlák a hrnčič* a Stanislava Filipa *Němá Anežka*. Děti si pověsti poslechly v originálním jazyce a jejich úkolem bylo poznamenávat si slovíčka, kterým nerozuměly. A nebylo jich málo, u českých i slovenských dětí zaplnila několik velkých listů papírů. Zajímavostí bylo, že karvinské děti přeložily například slovo duchovia jako *dúchodci*. Toto však nebyla jediná „perlička“.

Po skončení čtení měly děti možnost výtvarně se vyjádřit k jednotlivým pověstem. Nejkrásnější obrázky a další výtvarné práce pak byly vybrány a z nich uspořádána společná výstava. Její vernisáž byla realizovaná v říjnu jako doprovodný program Hviezdoslavova Kubína, celoslovenské přehlídky v uměleckém přednesu poezie a prózy. Tato přehlídka je důstojným místem, jak

prezentovat práce a celý příhraniční projekt široké veřejnosti. Předčítání probíhalo i v době letních prázdnin v jednotlivých střediscích Regionální knihovny v Karviné a děti, které měly zájem vyzkoušet si, jak samy rozumí slovenskému jazyku, si tyto pověsti mohly přijít poslechnout.

Další z mnoha aktivit bylo čtyřdenní setkání dětí karvinských knihoven s dětmi z Dolného Kubína. Záměrem setkání, které proběhlo od 8. do 11. července 2010, bylo seznámit děti atraktivním a neformálním způsobem s historií, literaturou, lidovou architekturou, řemesly a lidovými zvyky Oravy. Děti tak poznaly některé kulturně-historické a přírodní zajímavosti tohoto kraje. Z Regionální knihovny Karviná odjelo 14 dětí a doprovod jim dělaly tři knihovnice. Děti byly ve věku mezi 9 až 15 lety, a tak tvořily krásnou a velice povahově zajímavou směsici.

Cestování v letních dnech bylo pro všechny velmi náročné, přesto pro některé i malým dobrodružstvím. Pro knihovnice také první zkouškou, jak zvládnout na velkých vlakových nádražích takovou skupinu dětí. Náš příjezd do Dolného Kubína byl netrpělivě očekáván dětmi i zaměstnankyněmi knihovny A. Habovštiaka a přivítání bylo opravdu krásné.

Po ubytování a slavnostním obědě se obě skupiny navzájem představily a zástupci obou měst seznámili s regionem, ve kterém žijí. Zbytek dne se nesl již ve velmi přátelské a kamarádké atmosféře, kdy si děti užívaly první z mnoha fotbalových zápasů. Ve večerních hodinách si pak „potrénovaly“ jazyčky na slovenských a českých jazykolamech a jako tradičně slovenským dětem dělalo největší problém vyslovení jazykolamů s písmeny ř. Smíchem unavené pak brzy usnuly a těšily se na další den.

Ten se nesl v duchu poznávání literární historie návštěvou muzea básníka Pavla Országha Hviezdoslava, rodáka z Dolného Kubína. Jde o nejstarší literární muzeum na Slovensku. Expozice ve třech místnostech přibližuje život a tvorbu této významné osobnosti slovenské poezie přelomu 19. a 20. století. Další zastávkou dne bylo pozvání představitelů města Dolný Kubín na radnici, kde všechny děti přivítal zástupce primátora Mgr. Roman Matejov, kterému jsme předali jménem představitelů města Karviná drobné upomínkové dárky.

Před budovou Městského úřadu byl zasazen malý strom – lípa malolistá s nápisem na přírodním kamenní: *Lipa sútokov sveta*. Lípa je zalévána vodou z nejrůznějších řek, moří a potoků světa. Tento dar přinesly i děti z karvinské řeky Olše. Lípu zalily a na památku dostaly pamětní certifikát s pořadovým číslem 67. Certifikát bude pak vystaven v nových prostorách Regionální knihovny Karviná.

Před obědem jsme navštívili spřátelenou knihovnu A. Habovštiaka a byli jsme přijati ředitelem knihovny a autorem místních pověstí Peterem Hubou. Děti si prohlédly výstavu o karvinském regionu a samy mohly svým slovenským kamarádům ukázat krásy svého města a informovat je o jeho historii a současnosti.

V odpoledních hodinách se všechny děti přesunuly do Domečku – střediska volného času dětí, kde si mohly samy vyzkoušet řemesla spojená s oravským regionem. Největšímu zájmu se těšilo hrnčičství, kdy měly možnost zasednout za hrnčičský kruh a samy vyzkoušet, kolik práce dá „vyrobit“ malý hrníček, misku nebo džbán. Ostatní si pak vyzkoušely svou řezbářskou zruč-

nost nebo hbité prstíky při výrobě paličkových krajky. Snad všechny dívky si pro sebe a své kamarádky vytvořily z drátků drobné šperky jako náušnice a prstýnky.

Sobota se nesla ve znamení velkého výletu na Oravský hrad, Slanický ostrov umenia a do skanzenu. Oravský hrad byl pro děti velkým překvapením, protože některé se s takovou historickou památkou ještě nesetkaly. Ani nedutaly při výkladu průvodkyně, i když občas potřebovaly malý překlad do češtiny. Ale ani tady děti neklamaly, protože dokázaly pro ruské návštěvníky hovořící polsky překládat potřebná slůvka ze slovenštiny do polštiny – za což jim patří velký dík. Po prohlídce hradu nás čekala návštěva Oravské přehrady, kde jsme se naložili na výletní loď a přesunuli se na Slanický ostrov umenia.

V obci Slanica, zatopené dnes vodami Oravské přehrady, stál v minulosti na kopci kostel. Také dnes stojí na svém původním místě, jen s tím rozdílem, že z kopce se stal ostrov uprostřed Oravské přehrady. V interiérech je nainstalovaná expozice oravského lidového umění, plastiky a malby. V nedaleké hrobce se nachází menší expozice historie zatopených obcí. Děti si užily sluníčka na horní palubě lodi nebo na dolní plavbu jen pár centimetrů nad vodní hladinou.

Jako poslední zastávka byla návštěva muzea oravské dědiny v Zuberu. V muzeu jsou objekty z celého oravského regionu, areál soustřeďuje charakteristické typy staveb lidové architektury. Stejně jako ve skutečné vesnici jsou zde obytné a hospodářské stavby (domy, usedlosti, komory, seníky, salaše...), řemeslnické objekty (kovářská výheň, hrnčířská pec) i technické stavby, například mlýn. Areálem protéká horský potok Studená, na který je napojen vodní náhon pro mlýn. Bohatá etnografická expozice, chov domácích zvířat i pěstování užitkových plodin přibližuje návštěvníkům život na Oravě v minulosti.

Děti nakoupily drobné dárky pro sebe a své blízké a unavené se pomalu vracely k autobusu, který je zavezl zpět do „tábora“. Zpáteční cestu si zpestřily lidovými písničkami a písničkami z pohádek, které jsou blízké jak českým, tak slovenským dětem. A protože k překvapení všech dospělých toho za celý den ještě neměly dost, připravila se pro ně pyžamová diskotéka, na které děti ze sebe vydaly poslední zbytky energie a síly a všechny již před večerkou ležely ve svých postelích, a pokoji se neslo jen povídání o tomto báječně vydařeném dni.

A nastala neděle, poslední den našeho pobytu, který byl zaměřen na prezentaci oblíbených dětských

autorů slovenských i českých dětí. Nesměly tu chybět pohádky Boženy Němcové, K. J. Erbena, Jiřího Žáčka, nebo předčítání z knížky *O pejskovi a kočičce*. Protože děti ze Slovenska i Česka mají k sobě hodně blízko, pohádky znaly všechny a navzájem se doplňovaly ve svých jazycích. Po slavnostním obědě nastal čas balení a loučení. Děti si předávaly vzájemně e-mailové kontakty, kontakty na facebook, telefonní čísla a v nestřežených chvílích občas ukápla i nějaká slzička.

Projekt *Darujme si kúsok historických tradícií* bude pokračovat dalšími aktivitami a tou nejbližší, na které se podílí děti z Karviné i Dolného Kubína, bude vydání dvojjazyčné zvukové knihy. Bude obsahovat základní informace o Karviné a Dolnom Kubíně a pověsti obou regionů, které předčítají vybrané děti. Kniha pak bude sloužit jako ukázka vzájemné spolupráce a zprostředkuje posluchačům kontakt s jazykem sousedního národa.

Závěrem bych chtěla upřímně poděkovat kolegyním z Oravské knihovny A. Habovštiakovi za nádherné zážitky z pobytu, za dokonale připravený program a uskutečnění tohoto setkání, které bylo přínosem a možností navázání nových přátelství pro karvinské děti i karvinské knihovnice.

Mockrát děkujeme.

MICHAELA UNUKOVÁ

Mladí malíři jsou mezi knihami jako doma

Na začátku všeho byla jako vždy inspirace, a tu paní knihovnice Věra Čalounová našla u kolegyně z knihovny v Písku. Samozřejmě jenom nápad nestačil, bylo třeba vše promyslet a doladit. „*Chtěla jsem nejenom umožnit dětem, které rády malují, pochlubit se svými díly, ale zároveň jim ukázat, jak se taková výstava včetně vernisáže připravuje,*“ popisuje myš-

lenky vedoucí ke zrodu této akce V. Čalounová. Společně s ředitelkou knihovny Hanou Nemčičovou pak daly hlavy dohromady a na světě byl cyklus výstav nazvaný *Moje chvíle slávy aneb Obrázky ze šuplíku*.

Už rok se tedy každé první pondělí v měsíci koná slavnostní vernisáž, na níž si vystavující zve kromě rodiny své kamarády, spolužáky, ale

i učitele. K slavnostní atmosféře přispívá i vystoupení pana starosty, který se snaží navštívit každou vernisáž a stal se jejich velkým příznivcem. Celou vernisáž uvádí paní knihovnice Čalounová, která každého malíře představí v krátkém rozhovoru, v jehož závěru mu předá balíček výtvarných potřeb a květinu. Po rozhovoru následuje hudební vystoupení žáků ZUŠ v Chodově. Poté pronáší ředitelka naší knihovny Hana Nemčičová připítek, který je zároveň tečkou za oficiální částí vernisáže. Pak už mají návštěvníci možnost prohlédnout si vystavené obrázky a ochutnat malé občerstvení, které připravuje rodina vystavujících. Knihovna se stará o nápoje a také o tisk pozvánek a plakátů. Ty vyrábí paní knihovnice společně s malířem, který výstavu pro daný měsíc připravuje.

Všechna děvčata, která své obrázky dosud vystavovala, si svou chvíli slávy užila. A to ať povídáním s návštěvníky či s panem starostou, ale hlavně hrami se svými kamarádkami. Obrázky jsou vystaveny na dětském oddělení a výstava trvá vždy celý měsíc. A jako všechny akce i tato má své zajímavosti: historicky první výstavu s vernisáží v chodovské knihovně měla Gábina Moravcová; nejmladší vystavující byla Veronika Hegenbartová, které na vernisáži zahrála největší kapela; největší překvapení čekalo na Lucku Trojáčkovou, jejíž vernisáž navštívil „kolega“ výtvarník a ilustrátor Adolf Dudek. I když pro každé z devíti děvčat, která již měla příležitost vyzkoušet si, jak to chodí ve světě výtvarného umění, byla nejzajímavější právě ta vlastní vernisáž. Doufáme, že i v budoucnu se mezi na-

Foto archiv knihovny

šimi čtenáři najdou další odvážlivci, kteří se s námi podělí o svá díla, která zatím schovávají „v šuplíku“. Třeba i z řad chlapců, mezi kterými jsou také nadaní malíři, o čemž svědčí obrázky, s nimiž se zúčastňují různých výtvarných soutěží pořádaných v naší knihovně. A kdo ví, možná mezi nimi objevíme nového Rembrandta nebo Ladu.

MARIE VALENTOVÁ

Cvak!

Vít Šimeček – 1. místo

Když jsme v letošním roce v naší knihovně vyhlašovali první ročník fotosoutěže pro amatéry, netušili jsme, s jakou přesilou obdobných soutěží se budeme muset měřit. S fotosoutěžemi se totiž doslova roztrhl pytel a snad každá organizace v republice nabízela fotografům téma, motta – a hlavně krásné odměny. A to my zase ne ☺. Nabídlí jsme (skromně) námět *Z knihovny až na kraj světa*, a pak už jsme poněkud nejistě čekali, jestli vůbec někdo zareaguje a bude mít zájem jak o téma, tak o účast v soutěži.

V pondělí 4. října zahajovala naše knihovna celorepublikový Týden knihoven výstavou fotografií, které k nám do soutěže nakonec opravdu přišly. Lehce po páté hodině odpoledne jsme v čítárně knihovny přivítali alespoň některé fotografy, kteří se nezalekli tématu a poslali nám své práce. Sedmnáct zúčastněných a jejich 54 snímků nás opravdu po-

Leoš Husták

těšilo. Mezi fotografiemi byly oblíbené fotografie dětí a knih, znavených turistů zahloubaných do map, čtenář v Mexiku zachycený při čtení

Zdeněk Karlík

knížky v metru, pes čtoucí své paní přes rameno... Měli jsme tak možnost (skromně) odměnit pět autorů, jejichž fotografie nás nejvíce zaujaly. Jsou to: na prvním místě Vít Šimeček; na dalších místech bez udání pořadí Leoš Husták, Zdeněk Karlík, Jana Fajmonová a Ludmila Bajerová. Fotografie byly k vidění v čítárně knihovny do konce října. Všem zúčastněným moc děkuje Městská knihovna Koprivnice a těší se na další tvůrčí setkání.

LUDMILA KARLÍKOVÁ

DOTAZ: Jaké aktuální projekty z našeho oboru vás ve Švédsku v poslední době zaujaly?

ODPOVĚĎ: Jedním z nich je projekt Garáž, což je vlastně stará průmyslová budova o rozloze 580 m² ve čtvrti Fosie v Malmö, která změnila tvář a zve obyvatele, kteří si zde chtějí například číst a půjčovat si knihy či další média, využít nové technologie, ochutnat dobrou ekologickou kávu a výborné zákusky, vyrábět keramiku, naučit se plést a háčkovat, setkat se s kamarády nebo si pročíst časopisy v různých jazycích. Anebo si prostě jen udělat přestávku a posedět v jedné ze sedacích souprav a nechat se inspirovat či objevovat nové poznatky. Nákup a výběr knih je do značné míry prováděn právě návštěvníky.

Tvůrčí dílna v Garáži je otevřený workshop, který slouží jako inspirující místo pro dospělé i děti. Nabízí zdarma pomoc při organizování různých akcí nejen pro obyvatele této čtvrti, ale i pro své politiky, kteří zde mohou pořádat zasedání a mítinky. Umělci mohou vystavovat svá díla a pořádat vernisáže, a při tom všem využít pomoc pracovníků Garáže. Je zde místo i pro scénický tanec, konají se večery pro začínající zpěváky a herce, filmové večery nebo přednášky.

Garáž pořádá i kurzy pro úředníky a politiky v Malmö, kteří chtějí rozvíjet své technické dovednosti a zvýšit své znalosti v oblasti demokracie, které pak mohou využít při velmi odlišných činnostech, například při vypracovávání akčních plánů, identifikaci oblastí pro rozvoj nebo provádění občanských dialogů. Mezi klienty patří také různá sdružení a organizace v Malmö.

Všichni jsou vítáni, musí se zachovávat pouze dvě jednoduchá pravidla: akce nesmí být výdělečná a nesmí se podávat alkohol.

V Garáži také najdeme první prototyp digitálního listovače/prohlížeče knih **Bokbläddraren**.

Celý koncept vychází z předpokladu, že pro občany může být často obtížné pochopit knihovní systém, katalog a nakonec i způsob pořádání knih v regálech knihovny. Prohlížeč vznikl úzkou spoluprací mezi dětmi a mladými lidmi mezi 6 až 16 lety, kteří nebyli návštěvníky knihovny, a firmou Awinic, která se zabývá webovým designem. Knihovnici se zúčastnili procesu až v jeho další fázi.

Bokbläddraren představuje všechny publikace na 25palcovém dotykovém displeji, kde si každý v klidu a pohodě může najít své oblíbené knihy, všechny se prezentují touto formou. U přístroje se může stát nebo sedět. Na obrazovce se objeví obálka i zadní stránka knihy, kde nakladatelství publikuje stručný obsah. Prohlížet se dá podle abecedy, žánru knihy nebo procházet všechny knihy najednou. Bokbläddraren se mi moc líbil a věřím, že to bude veliké lákadlo pro děti a mládež, protože to přesně odpovídá všem mobilním a jiným aplikacím, na které jsou zvyklí. Chcete-li pak najít knihu, můžete postupovat podle veštvávené mapy celé Garáže.

Celý koncept Garáže je postaven na spojení různých funkcí a dialogu mezi rozličnými profesemi a skupinami obyvatel, a to všechno proto, aby se ulehčilo setkávání lidí ve všech možných formách. Tento projekt je velice aktuální, protože zrovna nyní máme v Malmö problém s odstřelovačem, který si vybírá lidi s tmavou pletí. Je to pro Malmö a pro celé Švédsko velice traumatické, protože demokracie a její zachování je nejdůležitější složkou moderní švédské společnosti. Proto všichni doufají, že i tento nový koncept míchání profesí, různých zájmů i skupin obyvatel bude mít úspěch.

Milí čtenáři,
na obálkách Čtenáře jste se mohli v celém roce 2010 setkávat s koláží Miroslava Huptycha z cyklu Milovníci knížek. Autorovi za spolupráci velmi děkujeme a upozorňujeme na nedávno vydanou stejnojmennou knihu.

Poetické fotomontáže Miroslava Huptycha, výběr aforismů světových autorů a myslitelů k tématu psaní a čtení knih a v neposlední řadě úvahy, fejetony, epigramy i verše 50 českých spisovatelů, to vše může v knize **Milovníci knížek** zaujmout zapáleného čtenáře.

Autorská dvojice Miroslav Huptych a Jiří Žáček vydala už před lety antologii českých aforistů. Sami jsou známými českými básníky a aforisty. Ukázku z knížky si můžete prohlédnout na http://www.huptych.cz/edit_cinnost.php.

Publikaci vydalo nakladatelství Práh, doporučená cena je 279 Kč, kniha je vázaná a má 222 stran.

Zdroje jsou dostupné v Knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR

Až do 15. ledna 2011 si můžete v **Muzeu papyru rakouské Národní knihovny prohlédnout jedinečnou výstavu s názvem Hlasy z pouštního písku**. Výstava nese podtitul *Kultura psaní dopisů v období řecko-římském starověkého Egypta*. Dopisy, které se nám zachovaly na papýrech, mají pro poznání starých civilizací důležitý význam, poskytují rozmanité pohledy na životy a myšlenky lidí, jejich pracovní podmínky a mezilidské vztahy. Soukromá korespondence se zaměřuje – na rozdíl od té oficiální – na specifické životní situace a je psána často v hovorovém jazyce. Vídeňská výstava prezentuje 70 exponátů, které jsou něčím výjimečné a jsou často zábavnými či dojemnými příklady soukromé korespondence. Příložené překlady dopisů nám, dnešním čtenářům, přibližují antické muže, ženy a děti a jejich každodenní život se všemi jeho formami. Soukromé dopisy bezprostředně popisující každodenní život starověkých lidí jsou vítaným přírůstkem k literární korespondenci hlavních spisovatelů starověku – Cicero, Plinius mladší, Libanius, Augustin ad. Každý tento soukromý dopis je originál, na rozdíl od dopisů císařů a guvernérů, které obíhaly v řadě vyhotoveních. Tyto dopisy na papýrech popisují velmi zajímavé žánry, jako jsou doporučení pro zákazníky nebo soustrastné dopisy. Svědectví zachycená na papýrech mají obrovský kulturní a historický význam pro poznání života našich starověkých předků.

(Newsletter Österreichische Nationalbibliothek – Nr. 3, Oktober/ 2010, s. 5–6)

Veřejné počítače a širokopásmový přístup k internetu jsou dnes jednou z nejrychleji se rozvíjejících a nejpobulárnějších služeb nabízených veřejnými knihovnami nejen v Americe. Měsíční sazby za připojení k internetu zůstávají vysoké, a tak je v amerických knihovnách výsledkem vyšší poptávky veřejnosti po přístupu k internetu. Každý uživatel, který přichází do veřejné knihovny, má přístup k vysokorychlostnímu internetu zdarma, a toho využívá v dnešní době ekonomické krize stále větší počet klientů. Podle statistik Charles County Public Library v Marylandu narostl počet uživatelů internetu za poslední rok o 67 %. Průzkum využívání internetu ve veřejných knihovnách

publikovala University of Washington – zajímavým zjištěním bylo, že třetina Američanů starších 14 let využívá veřejnou knihovnu pro přístup k internetu. V některých státech se tento ukazatel vyšplhal až na 40 %. Je tedy zřejmé, že poptávka je obrovská a je třeba si položit otázku, jak by vypadala statistická čísla, kdyby knihovní síť mohla pokrýt daleko větší servisní oblast. Knihovny nabízejí přístup na internet až 84 hodin týdně a v průměru každý počítač obsluhuje 130 uživatelů za měsíc. Větší využití by jistě nabízelo zpřístupnění knihoven např. v neděli. V Charles County Public Library nabízí bezdrátový internet a bezplatné připojení WiFi pro uživatele s vlastními notebooky.

(Computer in Libraries – Volume 30, Number 8/2010, s. 5–7)

Nejen české knihovny stále častěji vytvářejí svá loga, ale do hledání vlastní značky se zapojují i slovenští kolegové. „Si tvorivý a chceš sa zapojit?“ – tak zněl motivační slogan soutěže **Staň sa tvorcom nášho loga**, kterou vyhlásila Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici počátkem tohoto roku. Logo je jedním ze základních prvků úspěšné propagace a je specifickým a charakteristickým symbolem dané firmy. Logo dokáže danou organizaci identifikovat, mělo by vyjadřovat její zaměření a reprezentovat její silné stránky. Poselství, které logo zastupuje, by mělo být lehce dekódovatelné, aby oslovilo co nejširší publikum. Soutěž o nové logo byla propagovaná tištěnou i elektronickou formou a na webových stránkách Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici. Tištěné letáky byly rozeslány na střední školy a zapojit se mohli všichni, které toto téma oslovilo. Technika zpracování byla volná, aby se neodradili zájemci, kteří neumí používat grafické programy v PC. Jediným požadavkem bylo, aby logo grafickým symbolem zobrazovalo autorovu představu o moderní knihovně. Do soutěže se přihlásilo 39 návrhů a hodnotící komise ze zástupců Univerzitnej knižnice UMB a Katedry výtvarnej tvorby a edukace Pedagogické fakulty UMB vybrala vítězný návrh. Součástí vyhodnocení byla výstava všech soutěžních návrhů a vítězný návrh najdete na webových stránkách Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici.

(Bulletin Slovenskej asociácie knižnic – č. 30/ 2010, s. 5)

Připravil **ROMAN GIEBISCH**

Úplný přehled novinek najdete na adrese http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=09_Okn/Prirustky.htm

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

Biblioteka v kontexte istorii : materialy 8-j meždunarodnoj naučnoj konferencii, Moskva, 5–6 oktjabrja, 2009 g. / sostavitel': M. Ja. Dvorkina. /Knihovna v kontextu dějin. Materiály 8. mezinárodní vědecké konference. Moskva, 5.–6. 10. 2009./ Moskva : Paškov dom, 2009. – 362 s. – (Otečestvennaja istorija bibliotечноgo dela) *Kdb 38.253*

Libraries for Innovation : in the preparation for change : report on the baseline study. /Knihovny pro inovace : v přípravě pro změny. Zpráva o základní studii. / Vilnius : Martynas Mažvydas National Library of Lithuania, 2008. – 33 s. : grafy *Kfe 9.079/B*

MackELLAR, Pamela H. : The Accidental Librarian. /Knihovníkem ze dne na den. / Medford : Information Today, 2008. – xxvi, 406 s. *Ke 37.715*

MOORE, Mary Y. : The Successful Library Trustee Handbook. – 2nd ed. /Příručka úspěšného správce knihovny. / Chicago : American Library Association, 2010. – ix, 110 s. *Kf 38.360*

OSWALD, Godfrey : Library World Records. – 2nd ed. /Knihovnický svět rekordů. / Jefferson : McFarland, 2009. – xvi, 327 s. : il., fot. *Il 38.392*

Automatizace knihovnické a informační činnosti

Gutenberg 2.0 : die Zukunft des Buches : ein aktueller Reader zum E-Book / herausgegeben von Michael Roesler-Graichen, Ronald Schild. /Gutenberg 2.0 : budoucnost knih. Současný čtenář a elektronické knihy. / Frankfurt am Main : Börsenblatt, 2008. – 95 s. : il., portréty *Abdf 37.969*

HOUGHTON-JAN, Sarah : Technology Training in Libraries. /Technologické vzdělávání v knihovnách. / New York : Neal-Schuman, 2010. – xii, 127 s. : il. – (The Tech Set ; 6) *Iea 38.319*

Sociální sítě a knihovny : [rešerše] / zpracoval Jindřich Pilař. Praha : Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, 2009. – 174 záznamy *Ife 2/2009*

WITTEN, I. H. – BAINBRIDGE, David – NICHOLS, David M. : How to Build a Digital Library. – 2nd ed. /Jak budovat digitální knihovnu. / Amsterdam : Morgan Kaufmann, 2010. – xxiii, 629 s. : il. – (The Morgan Kaufmann Series in Multimedia Information and Systems) *Ts 38.341*

Architektura knihoven

Bau- und Nutzungsplanung von Bibliotheken und Archiven / Herausgeber : DIN Deutsches Institut für Normung. – 2. Aufl. /Plánování staveb a jejich využití pro knihovny a archivy. / Berlin : Beuth, 2009. – 132 s. – (DIN-Fachbericht ; 13) *Aa 38.313*

Library Space : inspiration for buildings and design / ed. by Hellen Niegaard, Jens Lauridsen and Knud Schulz. /Knihovní prostor. Inspirace pro výstavbu a design. / København : Danish Library Association, 2009. – 160 s. : fot. *Aa 38.261*

SANNWALD, William W. : Checklist of Library Building Design Considerations. – 5th ed. /Seznam úvah o projektech knihovnických budov. / Chicago : American Library Association, 2009. – viii, 211 s. *Aa 38.143*

Yale Library Studies : library architecture at Yale / ed. by Geoffrey Little. /Studie Yalské knihovny. Architektura Yalské knihovny. / New Haven : Yale University Library, 2009. – 157 s. : il., fot. *Aa 38.257*

Sítě knihoven

Envisioning Future Academic Library Services : initiatives, ideas and challenges / ed. by Sue McKnight. /Vize budoucích služeb akademické knihovny. Iniciativy, myšlenky a výzvy. / London : Facet, 2010. – xxii, 247 s. *Tb 38.343*

MATLINA, Slava Grigorjevna: Publičnaja biblioteka : puti innovacionnogo razvitiya : izbrannoje. /Veřejná knihovna. Cesty inovačního rozvoje. Výběr. / Sankt-Peterburg : Professija, 2009. – 390 s. – (Biblioteka) *Te 38.380*

Nordic Public Libraries 2.0 / ed. by Jonna Holmgard Larsen ... [et al.] /Skandinávské veřejné knihovny 2.0. / København : Danish Agency for Libraries and Media, 2010. – 111 s. : il. *Teb 38.419*

Social Science Libraries : interdisciplinary collections, services, networks / ed. by Steven W. Witt and Lynne M. Rudasill. /Knihovny společenských věd. Mezioborové fondy, služby, sítě. / München : De Gruyter – Saur, 2010. 138 s. – (IFLA Publications ; 144) *T 38.415*

60. výročí založení Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové : Krajská knihovna a její úloha v systému knihoven : 4. listopadu 2009 : [sborník z konference] / sestavila Eva Svobodová. Hradec Králové : Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2009. – 99, 2 s. : barev. il. + 1 CD-ROM *Tec 38.276*

Městská knihovna Vrbno pod Pradědem

Vrbno pod Pradědem (5781 obyvatel) v okrese Bruntál leží v pohoří Hrubého Jeseníku, na soutoku Bílé, Střední a Černé Opavy. Původně hornická osada byla v roce 1611 slavnostně povýšena na svobodné město, ke kterému dnes patří také místní částí Bílý Potok, Mnichov, Vidly a Železná. Městem prochází hranice Chráněné krajinné oblasti Jeseníky.

Historie Městské knihovny ve Vrbně pod Pradědem se začíná psát v roce 1946. Fond tvořily knižní dary nových osídlenců pohraničního města, dary Krajské knihovny v Ostravě a knihy, které zaslali občané z nejrůznějších míst naší republiky.

Od roku 1964 je knihovna umístěna ve stávající budově, mající charakter rodinné vilky. S tímto obdobím se spojují také počátky experimentálního systému střediskových knihoven, který se ověřoval úspěšně také u nás a postupně se ujal v různých podobách v celé republice.

V roce 1978 dochází k reorganizaci řízení knihoven v našem okrese. Stali jsme se součástí centralizovaného systému Okresní knihovny v Bruntále, která mimo jiné začala zajišťovat nákup knih, jejich odborné zpracování včetně katalogizace. Budova knihovny zůstala i nadále majetkem města.

Po transformaci knihoven okresu Bruntál v roce 1996 se stává naším zřizovatelem opět Město Vrbno pod Pradědem. Neměli jsme právní subjektivitu a organizačně byli začleněni pod odbor vnějších vztahů. Po transformaci knihovna ztratila svou střediskovou funkci. Její součástí zůstaly pouze dvě místní knihovny. Jediná činnost, která zůstala zajišťována „centrálně“, byl nákup a zpracování knihovnického fondu, a tak je tomu v podstatě dodnes.

V roce 1996 měla knihovna první počítač a o dva roky později jsme zahájili zkušební automatizovaný provoz v dětském oddělení, později v oddělení pro dospělé. Knihovna používá program firmy KpSys. V roce 1999 byl v knihovně zahájen provoz veřejného internetu.

V těchto letech vzniklo naše první logo. Zdeněk Hons, bývalý učitel, kronikář PSMV, výtvarník amatér nám zhotovil perokresbu budovy knihovny, která se nám velmi líbila, a tak jsme ji začali užívat na letáčcích, propagačních materiálech a později se stala hlavním motivem na úvodní straně našich prvních www stránek.

K další velké organizační změně dochází k 1. 1. 2007. Město zřídilo příspěvkovou organizaci Stře-

dsko kultury a vzdělávání Vrbno pod Pradědem a knihovna je společně se STŘECHOU (pozn.: nástavba nad mateřskou školou, pracovní název Středisko chytrých aktivit, zajišťuje kulturní a vzdělávací činnost, redakci *Zpravodaje sdružení obcí Vrbenska*) její součástí. S tímto obdobím je také spojen vznik současného loga knihovny, které bylo navrženo v návaznosti na logo STŘECHY.

Autorem obou logotypů je grafik Dušan Zapalač Gionardi, z jehož dílny vyšlo nespočet značek firem a produktů po celé Evropě. Jde hlavně o design veškerých výstupů z tiskáren, jako jsou časopisy, katalogy, letáky a další reprezentační tiskoviny mající návaznost na již zmiňované logotypy. D. Z. Gionardi má také bohaté zkušenosti s realizací zakázek a projektů z oblasti státní správy, kde je držitelem prestižního ocenění Zlatý Středník v letech 2005, 2006, 2008 a ocenění Firemní medium roku 2005 až 2006.

Byli bychom rádi, kdyby knihovna zůstala i nadále centrem vzdělanosti, kultury, svobodného přístupu k informacím, ale i oddechu, relaxace a „léčebnou duše“. K tomu je však třeba vytvořit odpovídající podmínky. Kouzlo členitosti původní vilky, intimní charakter prostoru zejména cizí návštěvníci vždy obdivovali. Dnes se to již říci nedá. Police, ve kterých dříve byly vystaveny knihy, dnes praskají ve švech. Chybí čítárna se studovnou. Realizace připraveného projektu by vše vyřešila, chybí však finance. K 31. 12. 2009 činil knihovní fond 33 610 svazků, zaregistrovalo se 740 čtenářů, z toho 230 dětí, výpůjčky činily 43 215 svazků, což je 58,4 svazku na jednoho čtenáře ročně. Za rok navštívilo knihovnu 12 432 uživatelů.

Více informací o knihovně i katalog on-line najdete na <http://mek.skav-vrbno.cz>.

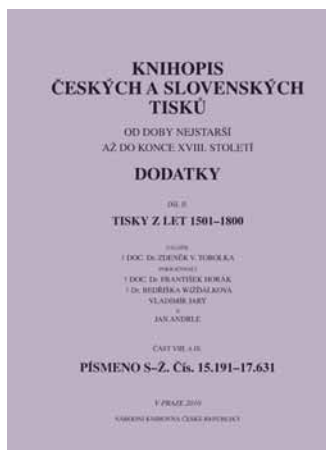
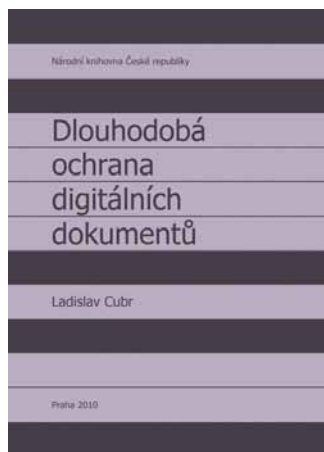

Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů

Ladislav Cubr

Publikace se zabývá novým oborem digitální archivace a analýzou všech hlavních rizik spjatých s trvalou udržitelností digitálního dědictví. Uvádí speciální terminologii oboru do českého prostředí, konceptualizuje digitální dokument, digitální repozitář a další pojmy, analyzuje také normu OAIS. Nejobsáhlejší část je věnována praktickým výstupům oboru digitální archivace, tj. ochranným opatřením vyvinutým pro zajištění trvalé udržitelnosti digitálního dědictví, mezi která patří migrace, emulace, infrastruktura trvalé identifikace, metadatová schémata, formátové strategie, autentifikace dokumentu a řada dalších. Užití těchto opatření v paměťových institucích jsou dokumentována na příkladech evropské a anglosaské praxe.

- Národní knihovna ČR, Praha 2010, 1. vydání, 160 s., cena 55 Kč
- ISBN 978-80-7050-588-5

Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století. Dodatky. Díl II. Tisky z let 1501–1800. Část VIII. a IX. Písmeno S–Ž. Čís. 15.191–17.631

Nový svazek Dodatků ke Knihopisu českých a slovenských tisků uzavírá první řadu Dodatků, která začala vycházet již v roce 1994. Zpřístupněním oprav a doplňků k základní řadě Knihopisu z let 1925–1967 a anotací abecedních dodatků (krátké tituly děl a vydání nepodchycených základní řadou Knihopisu) pro písmena S–Ž se uzavírá první etapa projektu, jehož cílem je zmapovat starší česko- a slovenskojazyčnou knižní produkci tvořící významnou část národního kulturního bohatství. Publikace je určena knihovníkům, pracovníkům muzeí a archivů, akademickým pracovníkům i studentům zabývajícím se diachronními obory (literární historie, vývoj jazyka, kulturní historie, dějiny spirituality, vzdělanosti, knihtisku a knižní kultury aj.).

- Národní knihovna ČR, Praha 2010, 1. vydání, 120 s., cena 70 Kč
- ISBN 978-80-7050-589-2
- ISBN 80-7050-181-2 (soubor)

